

Slava naj glasi se vam povsod!
Padli ste za dom in za Boga,
odrešiti ste hoteli naša tla.

Mi ne bomo vas pustili same:
iz grobov bo temnih vstal nov rod.
Njim zgled trajen bodo vaše jame

Pavel Kogej

1941 - 1945
SLOVENSKIM · BORCEM · ZA · PRAVO
CENO · ČLOVEKA · BLAGOR · DOMA
SVOBODO · NARODA · KRŠČANSKO
OMIKO · OVENČANIM · V · SMRTI
S · POROŠTVOM · ZMAGE
SPOMIN · HVALEŽNOST · SLAVA

A · LOS · HEROES · ESLOVENOS
DEFENSORES · DE · LOS · DERECHOS
DEL · HOMBRE · Y · DE · LA · CIVILIZACION
CRISTIANA · MARTIRES · GLORIOSOS
SACRIFICADOS · EN · ARAS · DE · LA
LIBERTAD · HOY · HOLLADA · EN
EL · CRUEL · M · QUE · VIVE
BAJO · LA · EG

P · CHEZZI · V · SO · V

BUENOS AIRES
JUNIJ
LETO 65

duhovno
življenje

5
+++
1998

ROMANJEVLJAN

10. 5. 1998

Foto: M. Vombergar

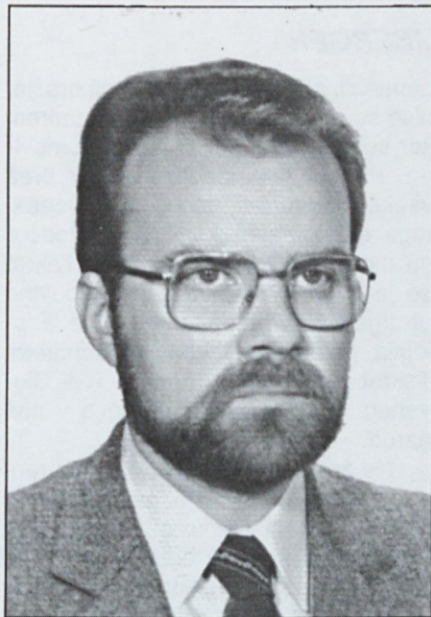
Za pravo ceno človeka

ANDREJ FINK

Od leta 1945 se Slovenci v zdomstvu v mesecu juniju spominjamo v Kočevskem Rogu in drugod pobitih „za pravo ceno človeka“, kot beremo na spomeniku v Slovenski hiši v Buenos Airesu. Od leta 1991 naprej se teh žrtev javno spominjajo tudi v domovini. Pred brezni ali na grobiščih, s smetmi izravnanih, se srečujejo romarji, ki prihajajo na sveti kraj, da se ob samem žrtvenem oltarju poklonijo tistim, ki so darovali za pravo ceno slovenskega človeka, za tedaj in za danes.

Meseca junija 1945 se je na videz vse končalo. Zunanji poraz je bil popoln. Sile zla so popolnoma zagospodovale v Sloveniji. Usoda Slovencev je bila tedaj zapečatenata. Predolga noč je nastopila za vse, pa naj smo v poznejših desetletjih živeli v domovini ali v zdomstvu. Zavest zunanje nemoči je bila moreča. Ta zavest je bila živa in vedno navzoča tudi za tiste, ki smo se po božjem načrtu slovenskemu narodu pozneje priraščali, tam ali tu. Nesreča je zadela vse slovensko občestvo, ki je spet zaječalo, a tokrat pod najhujšim jarmom, kar jih je kdaj naložila Usoda. Prvič v naši zgodovini je Slovenec pod geslom svobode moril, dušil in tlačil Slovence, brata. Velika je bila človekova slepota. Takega grozodejstva naša zgodovina do tedaj še ni poznala. Še danes se sprašujemo, kako je bilo mogoče, da je tuja misečnost do takšne mere zastrepila nekaj slovenskih glav in src, da so nad lastnim narodom izvršili genocid.

V juniju smo se vedno spominjali žrtev tega genocida, v mislih pa tudi imeli v temni noči trpečo domovino. V tem juniju se spet spominjamo naših bratov in sestra po krvi in po rodu, v ta spomin pa vključujemo tudi vse tiste Slovence, ki so v dolgih desetletjih komunističnega terorja kljubovali in podlegali nevzdržnim pritiskom nečloveškega sistema. Samo Bog ve, katera žrtev je bila večja: Ali mučeniška smrt dvanast tisočeri ali skoraj petdesetletno življenje v morečem vzdušju brez perspektive. V zdomstvu smo pa tudi doprinašali svoje. Vse to troje je bilo darovano za Slovenijo in Bog je te žrtve iz dneva v dan sprejemal.

Kot po naključju pa se je v istem mesecu juniju, ki je za Slovence poln tragike, zgodil tudi bistven preokret slovenske poti. Leta 1991 je slovenski narod v nekaj dnevih dosegel svojo samostojnost, ki se je v poznejših mesecih utrdila z mednarodnim priznanjem, in še prej dosegel formalno demokracijo, ko je totalitarni sistem nadomestila pravna država. Tudi tega obojega se Slovenci sedaj v juniju spominjamo. Po več kot tisoč letih nedržavnosti je slovenski narod, s tisočpetstoletno zgodovino, stopil med druge narode kot subjekt in zrelo nastopil pot samostojnega življenja, v družbi starejših držav. Mlado slovensko državo, ki jo oživlja duh starodavnega naroda, druge države cenijo in spoštujejo. Da je danes Republika Slovenija, med drugim, članica Varnostnega sveta OZN, je znamenje zaupanja, ki presega zgolj formalno upoštevanje.

Ali ima oboje, genocid in prerojenje, med seboj kako zvezo? Kakšen nam je zdaj postal pomen tega meseca junija? Brez dvoma je spremenjen, a ta sprememba ga bogati in popetrjuje. Kot da bi se krog dogodkov sedaj nepričakovano sklenil.

Danes se mučencev spominjamo kot vedno, a vendar drugače. Vsi smo

vedno slutili in skoraj vedeli, da njihova žrtev ne more biti zaman in da se bo kdaj bogato razcvetela. Ta vednost je bila zgrajena predvsem na upanju. To pa je bilo dolga desetletja upanje proti upanju. Hladen razum in naravni praktični čut bi nam dejal: Opustite to...! Navadili smo se sožitja s tragiko, ki smo jo nosili s seboj. Premnogokrat smo z žalostjo poslušali besede, ki so izražale zunanjo nemoč. Polno vprašanj smo si stavljali in ta nemoč se je javljala povsod. „Kaj se da v teh okoliščinah storiti v zasužnjeni Sloveniji? Nič. Sistem je dosledno totalitaren in neprodušen. Do kdaj bo trajal? Kot vse kaže, sto let. (Še pred kakimi petnajstimi leti se je zdelo, da je komunizem v svetu še vedno na osvajalnem pohodu). Ali lahko Slovenci v zdomstvu kaj pripomoremo zaboljšanje položaja v nesvobodni domovini? Tako radi bi kaj...! Ali je kaka možnost? Skoraj nobene nismo imeli. Čeprav smo z vso močjo kričali v svet slovensko bolečino, se veliko svetovno kolesje za te krike ni dosti zmenilo. Kakšna bo torej usoda v rdeči polovici Evrope in v rdeči Jugoslaviji živčevih Slovencev? Komaj dva milijona nas je! Grenka in temna bo. V teh okoliščinah prihodnosti ni. Kaj se bo potemtakem zgodilo z nami v politični emigraciji? Ali nas, ločene od narodnega telesa, čaka res do neke mere naravna asimilacija in sklejkoprej smrt? Do kdaj bomo vzdržali? Vsi smo vedeli, da je duh sicer voljan, pa še kako, ali...“ S približno takimi vprašanji in odgovori smo živeli in umirali Slovence doma in po svetu v preteklih desetletjih. Kljub predolgi noči, ki ji nismo videli konca, smo vendar vztrajali in se krčevito oklepali neskončne Resnice in neskončne Pravice in upali, da ne bomo osramočeni. V tem naporu nas je našlo leto 1991! In nismo bili osramočeni!

„Dvignite glave, ker bliža se vaše odrešenje.“ Te besede so bile že nekoč uporabljene v naši zgodovini. Zakaj jih ne bi uporabljali tudi danes? Položaj v naši domovini je kljub spremembam še vedno resen. Toda izkušnja iz leta 1991 nam daje drugo, širšo perspektivo, ki se veže z duhovnimi

Te žrtve so temelj duhovne moči

FRANC KRAMBERGER

Bratje in sestre!

Tu, na Teharju je najboljše molčati. Tu je treba samo poslušati: zemljo, odlagališče odpadnega materiala, jezero, veter, sončne žarke. Kdor zna to poslušati, sliši zakopano skrivnost. Dá, tu bi morali samo molčati in moliti. - Pa vendar ob prebrani božji besedi se oglašajo, stopajo v ospredje tri misli, tri resnice.

V evangeliju smo slišali o velikem petku. Od šeste do devete ure, se pravi za tri ure, je nastala tema po vsej zemlji. Sonce je otemnelo, zagrinjalo v jeruzalemskem templju se je pretrgalo od vrha do tal, Kristus je umrl na križu.

To poročilo nas postavi v leto 1945, ko je slovenski narod na tem mestu več mesecev doživljal tri kalvarijske ure svoje zgodovine. Takratna slovenska sedanost se je tako stemnila, da brat ni videl in ne spoznal Slovenca brata. Tu je nastalo apokaliptično jezero krvi ljudi - mladih mož in fantov različne narodnosti (slovenske, hrvaške, nemške, madžarske), vseh poklicev (od kmečkega sina do univerzitetnega profesorja), pa tudi vseh starosti (od otroka do starčkov)... Niso

napadali, niso ubijali, niso imeli orožja, niso se mogli braniti: morali so umreti, ker so bili ljudje, ker so ljubili domovino. Poboja teh nedolžnih žrtev brez vsake sodbe ali sodnega procesa, tega genocida nad lastnim narodom ne more danes nihče zanikati. Takrat se je zagrinjalo slovenske zgodovine pretrgalo od vrha do tal, takrat je ideologija poteptala slovensko identiteto. Takrat je Slovenec prenehal biti Slovenec. Taka dejanja ne sodijo v naš narod.

Ne želimo odpirati polstoletnih ran, ki se še niso zacelile na narodnem telesu. Tudi ne želimo s prstom pokazati na krvnike; tudi obsojanje in maščevanje se nam kristjanom ne spodobi; ne želimo jih imenovati. Njihov priimek in ime je ZLOČINEC, kakor koli je bil med tistimi, ki so streljali, mučili, ubijali. Za vsakega izmed njih velja Kristusova beseda: Bolje bi bilo, da bi se ne rodil.

Danes želimo za žrtve moliti, za znane in neznanе, slovenske ali druge narodnosti. Hočemo preseči vsako sovražstvo, hočemo priznati in izpovedati, da so žrtve na Teharju ali tudi v Rogu ali kje drugje bile nedolžne, zato se oglašá njihova kri kot resnica. Dolgo se o dogodkih na Teharju ali v Rogu ni smelo govoriti ne pisati. To nasilno

šljivim težavam, ki jih imamo pred seboj, v prihodnost lahko z izkušnjo preteklosti gledamo z vedrim obrazom. A to zaradi tistih, ki Vir največje sile gledajo iz obličja v obličje. S temi in takimi priprošnjiki si lahko nadejamo prihodnost, ki bo s pesnikom šla „...iz zarje v zarjo in od dne do dne“.

Naj nas naravna skrb za narodov vsakdan in za narodov jutri ne tare preveč. Za preteklost nam lahko velja in za prihodnost: „Zaupaj, ...tvoja vera te je rešila.“ Vera v nadnaravnem pomenu, z njo združena pa tudi vera v naravne in velikokrat skrite narodove sile in vrline, ki na nesluten način v najmanj pričakovanem trenutku pridejo na dan in se izkažejo v morda

skrivanje dokazuje, da so se krvniki in odgovorni za ta dejanje zavedali svoje krivde, svojega zločina. Toda resnica je skozi špranje nasilnega molka in strahu, med ukazom in prepovedjo počasi prodrla v javnost. Množica grobišča strašnega genocida nad slovenskim narodom so postala znana.

Ob vsem tem želimo izpolniti tisto, kar je napisal arhitekt Plečnik na spomenik padlim v prvi svetovni vojni v Komendi na Gorenjskem: „Molimo za zdravo pamet!“ Dá, molimo za zdravo slovensko pamet, da se ti dogodki ne

razsežnostmi in končno utemeljuje optimizem.

Trdno nam mora biti v zavesti, da imamo v pobitih najbolj mogočne narodove priprošnjike, ki nenehno skrbijo za našo domovino in kličejo blagoslova nanjo. Proti temu sile zla ne zmorejo ničesar. V božjih načrtih je sicer lahko predvidenih še mnogo preizkušenj za nas, ki živimo v tej dobi in v novih okoliščinah, ki jim moramo biti kos. Toda v te preizkušnje moramo stopati veselega obraza. Danes ne vemo, ali lahko rečemo, da je najhujše za nami. Nobenega dvoma pa ni, da je ogromno gorja, katerega posledice še vedno čutimo, že za nami. Zdi se nam torej, da kljub navideznim nere-

nepričakovani življenjski moči. Upali smo proti upanju, Slovenci tam in Slovenci tu, in neskončna Dobrota nas je, sicer ne po našem zaslužanju, rešila noči. A zaslužen je to vendarle bilo, ker so tisočeri, po zgledu Tistega, ki je pred dva tisoč leti z neskončno žrtvijo odkupil človeštvo, sicer tokrat v neskončno manjšem merilu, vnaprej plačali ceno za današnje pogoje slovenske svobode, ki se je šele začela razvijati. Da se bo prava svoboda razvila v vsej svoji polnosti, lahko računamo nanje, kot na Samarijana, ki je poskrbel za hudo ranjenega, pa obljubil, da bo pozneje še dodal, kar bo treba. Ni se nam treba bati prihodnosti!

Naših petdeset let

STANKO JANEŽIČ

*Dolgih je petdeset let,
mi smo jih tukaj v podzemlju
prebili v tihih pogovorih
s samim seboj,
drug z drugim,
s kamni, s prstjo,
z vodo in vsem,
kar nas obdaja.*

*Najlepše nam je,
ko šepetamo
s travo in cvetkami,
ki vsako pomlad
na novo vzbrstijo nad nami
in zadehtijo do naših src.
Dobre so, dekliške in
materinske,
ena sama lepota, ljubezen.*

*In z vami se pogovarjamo,
bratje in sestre nad nami.
Kako smo veseli
dobrih misli in lepih besed.
Kako nas bolijo kletvine,
zaničljivi pljunki,
mašenje ušes
in trmasti molk.*

*Ko zažgolijo ptice
na bližnjih grmičjih
in na vejah dreves,
doživljajo svatbo
vseh božjih stvari,
lepih in dobrih,
ustvarjenih v slavo Boga
in v radost ljudem.*

*Nad nami je Bog
in v nas je in v zemlji
in v vseh stvareh.
Njegova milina
se nas dotika
ko nežna roka
ljubeče matere
v davnih detinskih dneh.*

*Naše duše
so eno z njim,
nad nami se spreletavajo
kakor angeli
in nam pojejo pesem
o dopolnitvi zemeljskih dni,
o vesoljnem zedinjenju
v Bogu in večnosti.*

Teharje

bi nikoli več ponovili ne v naši ne v zgodovini kakega drugega naroda.

Druga misel današnjega slavja je odpuščanje in sprava. Tisti, ki so preživeli teharsko grozo pravijo, da so taboriščniki, ki so spoznali, da zanje ni več rešitve, da so določeni za smrt, prosili pričujoče duhovnike za zakrament sprave in odpuščanja. Boga so prosili za odpuščanje in odpuščali so. To je veliko sporočilo tega mesta. Na to je veliko spomnil in opozoril tudi papež Janez Pavel II. ob svojem obisku: Za odpuščanje je treba prositi in tudi odpuščati. To nas uči Kristus s križa. On nas je s svojo smrtjo na križu odrešil. On je naš mir. On je dva sprta dela združil v eno in ločilno steno med njima, sovraštvo, podrl. Vse nas je spravil z Bogom po križu in tudi usposobil za spravo med seboj (berilo, Ef 2,13-18). Dá, sprava! Narodna sprava! O njej se veliko govori in piše. Toda tu v Teharju povejmo resnico: Sprava, posebej narodna sprava ni filozofija, ne beseda, tudi ne slovesnost, obred ali razglas, sprava ni enkratni slovesni dogodek; sprava je dogajanje, je zgodovinska naloga ali napor vsega naroda, vseh generacij. Sprava mora postati sestavni del vzgoje, naše kulture, naše vere, našega vsakdanjega življenja. Samo tako bomo v tretjem tisočletju narod bratov in sestra, narod

s prihodnostjo brez strahu.

Tretja misel današnjega slavja je misel o veliki noči in končni zmagi. Evangelij, ki smo ga poslušali, se ne konča z dogodkom na veliki petek ali s smrtjo na križu, marveč prehaja v velikonočno zmago življenja nad smrtjo, ljubezni nad sovraštvom, luči in svetlobe nad temo.

Kot kristjani verujemo v Božjo pravico in Božjo sodbo, zato gledamo na dogodke v Teharju in Rogu z druge strani. Za slovenski narod so in se bodo v prihodnosti te žrtve vir duhovnih moči. Prepričan sem, da se moramo zahvaliti tudi žrtvam za velike zgodovinske spremembe, za padec tistega strahovladja, za tisto osvoboditev iz duhovnega in miselnega ujetništva, za slovensko osamosvojitve in mednarodno priznanje samostojne Slovenije. To niso prazne besede, saj verujemo, da zgodovino vodi Bog. On začena nova pogloblja in daje nove naslove. Te žrtve so temelj duhovne in moralne moči Cerkve na Slovenskem in celotnega slovenskega naroda. Zato kristjani nimamo razloga za malodušnost. Zmaga dobrega nad zlim, odpuščanja in sprave nad maščevanjem, zmaga resnice nad lažjo in luči nad temo je zagotovljena z zmago Kristusovega vstajenja, ki se ji pridružujejo tudi žrtve na Teharju. Amen.

DOUMETI ROG

JUSTIN STANOVNIK

Ko se je sredi osemdesetih let začel v javnosti - skrajša plaho in zelo poredko - omenjati poveljni poboj slovenskih domobrancev, se je v zavesti ljudi utrdila tudi že njegova lokacija. Takrat je Kočevski rog spremenil svojo jezikovno vlogo, iz zemljepisnega imena je postal metafora. Čeprav je skoraj gotovo res, da večina domobrancev ne leži na Rogu, ampak je tistih, ki so jih morili in metali v jame, ki se povezujejo s kraji, kot so Škofja Loka, Teharje, Laško, Hrastnik in tako dalje in tako naprej, več, je vendar v jeziku ostal Rog ime in znamenje za njihovo usodo v celoti. Kočevski rog je postal podoba, simbol za fizično uničenje neke velike človeške skupnosti in je torej znamenje ne za uboj, ampak za ubijanje.

S pobojem, ki se je zgodil v tako imenovani krvavi slovenski pomladi leta petinštiridesetega, se je zgodovinsko izkustvo slovenskega naroda povečalo za neko prvino, ki je bila nova v posebnem pomenu te besede. To, kar se je zgodilo, ni bilo novo v pomenu drugačnega, ni bilo samo nova različica v vrsti analognih pojavov, ampak je bilo novo v pomenu neznanega, še ne slišnjega, še ne umišljenega, torej niti v domišljiji spočetega, kaj šele v resničnosti udejanjenega. Lahko bi rekli, da je to bil ontološki novum. Ničesar si ne moremo zamisliti, kar bi bilo bolj novo, kakor je bilo to, kar je jezik poimenoval z besedo Rog.

Ker je Rog torej nekaj tako zelo novega, si z zgodovino pri njegovi interpretaciji ne bomo dosti pomagali. Prepustiti se bomo morali samo njemu in dovoliti, da vstopi v nas z vsem, kar o njem vemo, in potem čakati, da se v nas oglasi verbum interius, kakor bi rekel sv. Avguštin, notranja beseda, ki seveda ni nobena beseda, ampak bolj območje, zaenkrat še prazno, a vendar toliko zaenkrat in določeno, da vemo vsaj to, kaj vanj ne spada. Besedo Rog torej imamo, a še ne vemo dobro, kaj pomeni. Vemo, s katerimi dogodki jo povezujemo, vemo nekaj o tem, kako so se ti dogodki dogajali, a brez odgovora ostaja vprašanje, kaj se je dogajalo tako rekoč za temi dogodki ali kaj je bila njihova globlja resnica. Kakšen pomen, kateri smisel imajo ti dogodki v polju zadnjih človekovih zadev. Kaj bomo po teh dogodkih rekli, da je človek,

kaj zgodovina, kaj kultura in kaj civilizacija. Ali bomo morda po vsem morali postaviti zahtevo po novi antropologiji? Ali po novi filozofiji zgodovine?

Preden nadaljujemo, moramo zavrniti neko misel. Ko se je namreč začelo o Rogu govoriti, so v ideoloških centrih partijske države na mah zaznali nevarnost. Govorjenju o Rogu je bilo treba vzeti njegov naravni momentum, smer gibanja, in ga preusmeriti na področja, kjer ne bo nevarnosti, da se razkrije njegov pravi pomen. In takrat se je pojavila znamenita sintagma „znanstvena interpretacija Roga“. Zdi se, da takrat temu nihče ni ugovarjal, čeprav je bilo jasno takrat, kot je jasno sedaj, da česa takega, kot je znanstvena interpretacija Roga, sploh ni.

V najboljšem primeru obstaja znanstven opis Roga, ki pa, tudi če je znanstven, se pravi točen in korekten, še zdaleč ni njegova interpretacija. Upali so, da bodo s to besedno zvezo govorjenje o Rogu preprosto spravili v pozabljene in odmaknjene meandre zgodovinske analitike, v polje menjavajočih se etioloških hipotez, vsekakor pa ven iz tistega sveta, ki ima edini pravo svetlobo za vprašanje te vrste. To pa je polje človekove moralne zavesti in svet filozofskega premisleka.

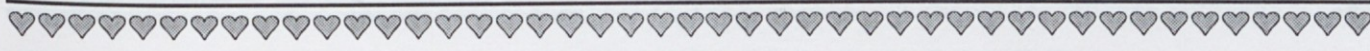
V tej svetlobi pa se nam Rog pokaže najprej in predvsem kot zlo. Tam, kjer se je ideja Roga spočela, in tam, kjer se je uresničila, so stali ljudje, ki se niso čutili vezane po nobeni zapove-

di, ki sicer postavljajo meje človekovim dejanjem. Čutili so se nad Zakonom, ali drugače, postavili so se nad Zakon, ali drugače, postavili so se na njegovo mesto in bili Zakon. Bili so nekakšni bogovi, in ko človek postane bog, je tudi že pošast. Natanko to se je zgodilo z njimi. Za to mislijo bo treba še malo stopiti, ogledati si bomo morali, kaj je stalo za njimi, da se nam odkrije zadovoljivejša slika njihovega dejanja.

Rekli smo že, da je Rog novum, odkrili smo tudi njegovo zlo naravo, sedaj pa bi radi pokazali na enega od konstitutivnih delov, morda celo na središčni del, tega novega in nepojmljivega zla.

Zdi se, da je na zlu, ki se je uresničilo v Rogu - ne v njegovem obsegu, ne v njegovi intenziteti, pač pa v njegovem inspiracijskem jedru - nekaj, čemur bi morda morali reči presežno zlo. V zavesti človeka, ki malo bolj pozorno in preiskujoče opazuje razstavo zla, ki jo je priredilo to stoletje, se namreč sama po sebi izrisuje neka meja, ki nekatere vrste zla izključuje iz polja tradicionalnega človeškega zla. Včasih človek naleti na kaj tako peklenskega, se pravi umu in srcu tujega in nedostopnega, da tistega ni mogoče postavljati v polje človekove dosegljivosti. Tisto, kar pri postavljanju te meje odloča, ni čut za mero in sorazmerje - morda je ta čut važen na začetku, ko človeka opozori na to, da je pred njim izreden pojav, ki po količini in kakovosti presega normo habituelnega zla. Tisto, kar daje zlu njegovo presežno vrednost, je slutnja o njegovem izvoru, o naravi navdiha, ki ga je spočel in sprožil. Nenadoma si namreč pravimo, da se to vendar ni moglo zgoditi v džungli človeških strasti, ki so človekov svet; zlo, a človekov svet. Strasti so, kot vse, kar je človeškega, omejene in končne; tudi sovraštvo je nazadnje nasitljivo. Tu pred nami pa je zlo, ki nam pamet brani reči, da se je spočelo v končnem duhu.

Nekatere značilnosti ubijanja v Rogu kažejo na to. Tu je prvič dejstvo, da domobrancev niso preprosto pobili, kar bi bilo navsezadnje mogoče. Tu je tudi vprašanje, zakaj pred smrtjo toliko žaljenja in toliko mučenja, da moramo govoriti o dvakratnem ubijanju. Že tu je nekaj, kar kaže na duhovno sestavino tega hudodelstva. Preden jim ubijejo telo - so čutili - jim morajo ubiti duha. In tu smo morda pri jedru tega tehnično odvečnega in moralno pre-

Grobišče
pod
Krenom v
Kočevskem
Rogu

sežnega zla. Morda bomo nazadnje morali reči, da so to bili v zadnji analizi ubijalci duha. Zdi se, da smo tu zunaj območja človeškega zla. V intuiciji, v globini svojega bitja čutimo, da človek s takim početjem preseže sebe. In če človek preseže sebe, mora biti v njem neki vzgon, ki ga ne nosijo njegove lastne energije. A o tem več pozneje.

Ko so vozili domobrance iz Kočevja v Rog - in v jame pri Šentvidu in pri Teharjah in pri Škofjeloškem gradu, a ostanimo pri Kočevskem rogu - so se godile šokantne stvari: žice, s katero jim vezali roke, so se tako zarezovale v meso, da so jim roke odmirale. Ganljivo slovenska je tožba ene od žrtev: „Saj te roke ne bodo več za delo!“ Potem tista kratka vožnja s kamioni, kjer jih niso topli, ampak ubijali; predstavljajte si, nepremične, zvezane pobijati s koli! Tistih dvesto metrov od ceste do jame so morali teči - tedaj so že vedeli, kam tečejo - nagi, in kar je

posebno važno, bosu po ostrem kamenju, in tu spet koli in spet jih je nekaj obležalo. In potem tisto, kar se je zgodilo tik pred ustjem jame, izbijanje zob s kladivi še živim ljudem. Te muke - ko pravimo muke, že čutimo, kako je jezik nezadosten, kako odpoveduje - ne zastajajo za ničemer, kar so nam sporočili kronisti stoletja.

A važno je nekaj drugega. Ti ljudje tega ne bi mogli delati, če na to ne bi bili pripravljani ali pripravljani. Ti ljudje so morali že početi podobne stvari, mogoče ne tako množično, a kar iznenada se niso mogli spustiti na subhumano raven. Človek ne more kar tako zapustiti sebe. Za to je potrebna šola in trening. Ta notranja požganost, ta degeneracija v tisočletjih nabranih instinkov se ne zgodi čez noč in za eno priložnost. Za vsem tem je moralo biti tudi sovraštvo, gojeno, zalivano, razpihavano. Hočem reči, da Rog ni nekaj naključnega, ampak da je zrastel iz

določenega duhovnega ozračja, da je sad nekega določenega drevesa. Vse celice tega drevesa so ga soustvarjale: korenine, steblo, veje, listi, vse je sodelovalo pri proizvodnji tega sadu. Ali - da zapustimo svet podob - gibanje, ki si je nadelo ponosno in odlično ime narodnoosvobodilnega boja, je v tem množičnem ubijanju pokazalo, k čemu je že vseskozi stremelo, v čem je bila osnovna klica tega organizma. Ko se je ta organizem pojavil, ko se je začel razraščati, pozornemu in neobremenjenemu očesu ni ostalo skrito, kaj pomenijo znaki, ki so se kazali na njem. In prav te natančne in pozorne opazovalce so, kolikor jih niso odstranili že prej, uničili v veliki roški moritvi. Morda pa so jih tako zelo sovražili zato, ker so jih bili prepoznali. Mogoče je iz tega zrastle zamera, ki je ni bilo mogoče pomiriti drugače kot z ubojem /.../

Prav gotovo pa to, o čemer sedaj pripovedujem, ni bila središčna reč tam gori, v prostoru, kjer se je rodila zamisel, kjer je zamisel v najglobljem smislu že vedno bila. Tam stvari, ki smo jih tu opisovali, niso štele. Tam je bila ideja. V računskem središču te ideje je bilo védenje, v tistem plavkastem in hladnem in lucidnem središču je bil od vsega odvezani, na nič ozirajoči se um in njegovo védenje: če hočemo realizirati novi svet, ga z zgodovinskim človekom ne bo mogoče. Fiat totalnega upora je vključeval tudi novega, za predvideni svet prirejenega človeka. Človeku je torej bilo treba zamenjati dušo. In ker je misel, ki je vodila ljudi slovenskega protikomunističnega odpora, bila izraz slovenske tradicionalne duše, so z odstranitvijo teh ljudi videli možnost, da se ustvari prazen prostor za novo dušo. Ko so pobili vse domobrance, v sociološko relevantnem pomenu vse domobrance, so, v kulturnem in političnem jeziku govorjeno, ubili domobrantsko dušo. Vedeli pa so, da s tem ubijajo tudi narodovo dušo, kakor se je oblikovala v naravnem razvoju civilizacije. To v bistvu ni bil samo biološki uboj, ampak uboj duha. In tu smo sedaj pri jedru stvari. Presežnost zla, ki se je zgodilo v Rogu, je prav to: poskus ubiti duha celega naroda. To je v osnovni celici te nečloveškosti: upor proti človeku samemu. V tem je presežnost tega zla. Sedaj vemo, zakaj so morali dobiti domobrance in njihove somišljenike s Koroške: da ubijejo dušo, ki so se je bali.

Duha naroda jim, kakor vemo, ni uspelo ubiti, a kako hudo so ga ranili, vidi vsak, ki ima za to oči. Po Rogu se

je ubijanje seveda še nadaljevalo. Sedaj ne več fizično, ampak duhovno, s sredstvi ideološkega posega in nadzora. V tem ni samo dejanje vseprisotne volje. V komunizmu samem je namreč že smrt, v najlonski kvaliteti njegovih idejnih vlaken se, razumljivo, nikoli ne more naseliti življenje; ker je njegova osnovna resnica ta, da je umeten, od življenja in narave odtrgan konstrukt, je smrtonosen že njegov dotik. Komunizem in življenje sta sprta od začetka: od ubojev dvainštiridesetega, prek peklenškega izbruha v Rogu, skozi leta graditve nove družbe, ki je pomenila postopno izrinjanje naravnega življenja.

Ko govorimo o naravi zla, ki se je uresničilo v Rogu, bi morda kazalo povedati še nekaj. Z Rogom se je na poseben način povečalo zlo sveta. Če se bo v prihodnosti kdaj zgodilo kaj podobnega, bodo ljudje namreč rekli, aha, to je tako, kakor je bilo v Rogu. Imeli bodo referenčno točko, Rog bo postal usus zgodovine. Ne vemo, katero zlo je v svetu še in potentia - v možnosti. Zlo, ki se je zgodilo v Rogu, gotovo ni, ker se je že uresničilo. Rog je postal repertoar zgodovine. V morebitnih reprizah bodo ljudje vedno manj začudeni. Tudi zato je prva realizacija specifičnega zla na poseben način usodna - presežna, ker pomnožuje inventar zla v svetu v kategorialnem smislu.

To je pomen besede proton kakon - prvo zlo.

O vsem tem govorimo predvsem zato, ker bi se radi približali tisti notranji besedi za Rog, o kateri smo govorili v začetku. Nekaj smo že našli: zdi se, da Rog ne bomo dobro razumeli, če v njegovem zlu ne bomo videli presežnosti. A ta analiza, to odrivanje presežne narave zla, še zdaleč ni zgolj spoznavno vprašanje, ki bi nas zanimalo zgolj po sebi. V vsem tem prihaja na dan tudi neka resnica o človeku. Spet se oblikuje pred nami spoznanje, kako smo obremenjeni. Kaj je človek? Kaj človeka lahko doleti? Orodje kako neznankega zla človek lahko postane! Niso bile namreč samo žrtve ljudje, ljudje so bili tudi ubijalci. In tudi mi smo ljudje. Nazadnje je tako, da je, potem ko smo o Rogu vse povedali, v nas tudi sočutje in usmiljenje, na poseben način za ubitega in na poseben način za ubijalca.

To pa je že misel, da je Rog tudi pridiga. Ko ga namreč gledamo, ko slutimo, da smo v bližini presežnega zla in nadčloveške obremenjenosti, se nam, ko gremo k sebi nazaj, v novi luči odkrije tudi naše banalno, vsakdanje zlo. Naše oči, poučene od one velike freske, vidijo sedaj, kaj je namreč naše vsakdanje zlo - da je namreč zlo. In mogoče bomo pretreseni nad tem, kar smo še včeraj imeli za malenkost. Ta-

ko postane Rog, če smo ga pripravljani sprejeti v zavest, memento. In ni daleč misel, da bi lahko postal pot za nadvstveni prepoved dežele.

Na Rogu smo torej odkrili dve potezi, ki ga ločujeta od stvari našega izkustvenega sveta: njegova novost in njegova presežnost. Oboje pa se povezuje s težavo, ne samo kako ga razumeti, ampak tudi kako o njem govoriti. Vseskozi nas namreč spremlja občutje, da besede niso pravo orodje za ravnanje s tem pojavom. Začnemo delati stavke, a komaj katerega izgovorimo, že vidimo, da ni opravil svoje naloge. Kot neuspešni ribiči mečemo mreže v morje jezika in jih razočarani prazne vlečemo na krov. Polasti se nas bojazen, da je Rog s svojo temo in svojo neznanskostjo zunaj jezika. /.../

Da je molk način govora, je davna vednost. Da se je z molčanjem mogoče posvečati stvarim in ljudem, je v območju splošnega izkustva ljudi. Ravno v trenutkih, ki jih imamo za vrh doživljanja, umolkujemo. Ravno najintenzivnejša duhovna stanja paradoksnost spremlja molk. /.../

A do tistega molka pred presežnim in neznanskim, od koder bi se mogli vračati, potem ko bi nam segel do dna, spremenjeni; do tistega zdravilnega, mogoče celo odrešilnega molka je še daleč. Zakaj? Ne moremo se dovolj načuditi, a je vseeno res, da pojav

Množica na spominski junjski proslavi v Kočevskem Rogu

KAJ GOVORI množica imen s teh kamnov LJUBLJANI in SLOVENIJI

ANTON DROBNIČ

Na teh velikih ploščah, ki se kot kamnit cvet odpirajo proti Ljubljani, je vklesana množica imen: imen delavcev in kmetov, gospodinjin in učencev, uradnikov in izobražencev, vaških stražarjev, slovenskih domobrancev in drugih vojakov Slovenske narodne vojske. Ob množici imen bi morala biti množica grobov: tisoč grobov in tisoč cvetov, tisoč plamenov in tisoč spominov.

Vendar tukaj ni nobenega groba. Tukaj ne počiva nihče. Možje in žene, dekleta in mladci s teh plošč in desetisoči drugih žrtev rdečega nasilja ne počivajo nikjer. Nimajo ne groba in ne znamenja na grobu. Njihova trupla in še živa telesa so bila nečloveško zavržena v neznane jame in v skrita brezna, njihovi grobovi so bili oskrunjeni in uničeni. Zlo in sovraštvo je slavilo zmago: neomejeno, absolutno sovraštvo je bilo vzpostavljeno kot najvišja vrednota, kot najvišje merilo resnice in pravice, kot vodilo za delovanje države in od države povsem obvladovane družbe.

V sistemu sovraštva in laži je bila tistim, ki mu niso hoteli služiti, odrejena ne samo mučniška smrt, ampak tudi tema popolne pozabe. Desetisoči Slovencev vseh stanov in starosti so bili izbrisani iz javnega spomina in uradnih knjig, kot da bi se nikdar ne rodili in nikdar ne živeli, kot da niso bili ljudje z veseljem in žalostjo, s starši in otroki, z domom in domovino. Naravne barve življenja so bile zadušene, zakon molka je materi prepovedal solzo za sinom, je očeta oropal ponosa, je dekletu strl srce. Sovraštvo, laž - potem molk, to so zakoni zločina vedno in povsod!

V zarji slovenske svobode, ko so se v Evropi rušili betonski in miselni zidovi, je tudi v hladna in temna brezna zavela pomlad. Sredi kočevskih gozdov se je okrog njih zgrnilo trideset tisoč črnih rut in sivih glav iz vseh slovenskih dežel. Velika množica mater, bratov in sester, otrok in njihovih otrok je prišla v tišini in dostojanstvu k velikim maši našega objokovanja. Slo-

venski duhovni knez z veliko množico ljudstva se je poklonil spominu tisočev bratov in sester. Priznana jim je bila čast, vrnjeno jim je bilo ime. Cerkev je svoje mrtve vernike javno priznala in sprejela. Skozi slovenske ljudi sta šli radost in svetloba. Polstoletni zakon molka je izgubil svojo moč. Bil je velik praznik!

Na tisto svetlo nedeljo novega upanja so se nad brezni zbrali tudi slovenski oblastniki. Slišali smo jih govoriti: Bil je čas vojne in čas smrti, takrat smo morili. Zdaj je čas miru, je čas pozabe in sprave.

Res je, v vojnah vedno morijo, smrt in razdejanje sta lastna vsaki vojni. Ali pa je s tem res pojasnjeno in opravičeno vse gorje, ki smo ga Slovenci trpeli pred petdesetimi leti? Ali besede, da so pač morili v vojni, res zadoščajo, da nam zopet ukažejo molk, da nam podtikajo revanšizem in očitajo povzročanja novega razkola? Da ponovno ustavljajo tiste, ki mislimo drugače, in se v strahu pred resnico zatekajo k brezumni misli, da je več resnic?

Ne, imena na teh ploščah in na stotinah drugih plošč, groza in dogodki, ki so za vsakim od teh imen, govorijo drugače. Čez tisoč Slovencev je bilo zverinsko umorjenih, preden je prvi vaški stražar prijel za puško. Ti niso padli v vojni. Niso bili vojaki, niso bili v nobeni bitki. Komunistični komisarji in VOS-ovski atentatorji so jih morili po poljih in vaseh, v kmečkih izbah in v mestnih vilah, v gozdovih in na mestnih ulicah, otroke in starčke, žene in dekleta, kmete in bajtarje, duhovnike in delavce, profesorje in študente, župane in politike, župnike in kaplane. Niso bili sovražniki, morili so jih, ker se niso pokorili ukazom komunistične partije, ker niso sprejeli ideologije neomejenega sovraštva, ker so mislili drugače. Pognali so jih v Krimsko jamo, v Žiglovice pri Ribnici, na morišče pri Brezovi rebri in na nešteta druga morišča po dolenskih in notranjskih gozdovih.

Niso umrli v vojni vaški stražarji - mučenci iz Ajdovca, branilci Turjaka,

Roga se ni začel svoje poti v slovensko refleksijo. Ne moremo se dovolj načuditi, pravim, ker je Rog nekaj, kar je nad vsem narodovim zgodovinskim izkustvom, nekaj, kar bi moglo postati gravitacijsko središče narodove politične, moralne in estetske misli, in ne samo misli, ampak najpreprostejšega občutja. Tu je nekaj, kar bi moglo prikovati nase ustvarjalno fantazijo. Kdo bi si mogel zamisliti kaj bolj dramatičnega, kakor je Rog; katero dogajanje bi se moglo gibati na tako visokem tragiškem koturnu; katera freska bi mogla v trenutku skrepenega časa ustvariti večjo napetost; in Missa funebris Cornuensis, Roška črna maša - kakšen Kyrie, kakšen Agnus Dei bi mogel zadoneti, zakričati, zajokati iz nje? Da ni skoraj nič od tega v deželi, kjer leži fizični Rog? Tu nam prihaja na misel Theodor Adorno, ki je izključeval možnost pisanja poezije po Auschwitzu. Ali kdo ve za slovenskega pesnika, ki bi izrazil podobno misel, da po velikem slovenskem pomoru ni mogoče več pisati poezije? Kako naj si to razložimo? Ali je petdesetletno komunistično duhovno nasilje res pustilo tako pogubne posledice na odzivni moči naroda? Ali so se kulturne in znanstvene institucije res tako zelo odpovedale svojemu naravnemu smotru, da identificirajo poglobitve narodove postaje skozi čas in jim posvetijo svoje miselne in umetniške energije? Ali so se res tako do kraja in brez ostanka vdale v odkazano vlogo? Ali je bila ideološka travesija središčnih dogodkov narodove zgodovine in kulture res tako uspešna, da se je senzorski sistem njegove duše usodno zmedel? Na ta vprašanja so možni različni odgovori, za nas pa je važno predvsem spoznanje, da je do tistega rodovitnega molka še daleč.

A vendar upamo, da nas nekoč zaje nje njegova odkrivateljska logika. Saj je vendar nemogoče, da ne bi nekoč prišel rod, ki bi ga prevzela tragična veličina junakov v Rogu, njihova trpka zvestoba in njihov samotni pogum. Da, ko bo vse očiščeno in ko bo iz daljav časa mogoče videti samo bistvene reči, se bo pokazalo prav to: njihova zvestoba in njihov pogum. Če pa bi se iz kategorikoli vzroka zgodilo, da tega odziva v nobeni prihodnji mladini ne bi bilo in bi se Rog s svojimi moralnimi, političnimi in duhovnimi energijami izgubil v mutastih zakotjih zgodovine, potem bi imel razlog, da se bojimo za preživetje tega ljudstva.

Nova zaveza št. 2/1991

Grčaric in drugih svobodnih dolenjskih in notranjskih krajev v septembru in oktobru 1943. Komunistični revolucionarji so prelomili dano besedo, jih zajeli in pobili kot ranjence, brezmočne bolnike, z žico zvezane in do smrti izmučene vojne ujetnike, moške in ženske, duhovnike, učitelje, zdravnike in bolničarje. Niso padli v bitkah in vojnih spopadih, bili so zločinsko umorjeni.

In kako naj z vojno opravičijo bleščečo se večino, deset tisoč imen mladcev in deklet, pri katerih se na ploščah kot skrivnostno apokaliptično znamenje ponavlja letnica 1945? Niso padli v vojni in tudi umorili jih niso med vojno. Sestradane, mučene in zaničevane, gole, z žico zvezane so žive ali mrtve zmetali v brezna potem, ko vojne v Evropi že dolgo ni bilo več.

Ne, tega ni mogoče opravičiti z nobeno vojno, tudi z osvobodilno vojno ne. Pravi bojevniki za svobodo napadajo sovražne vojake in ne svoje rojake. Za svobodo zastavljajo svoja življenja in ne življenja talcev, internirancev in drugih sorojakov, ki so brez obrambe na milost in nemilost prepuščeni sovražnikovemu zločinskemu maščeva-

nju. Danes pa se izgovarjajo na osvobodilno vojno tudi vojaki revolucije, ki so do včeraj z besedo in knjigo, v kamnu in bronu peli slavospeve revoluciji in zagotavljali, da ne razume ničesar, kdor ne razume, da je šlo za revolucijo.

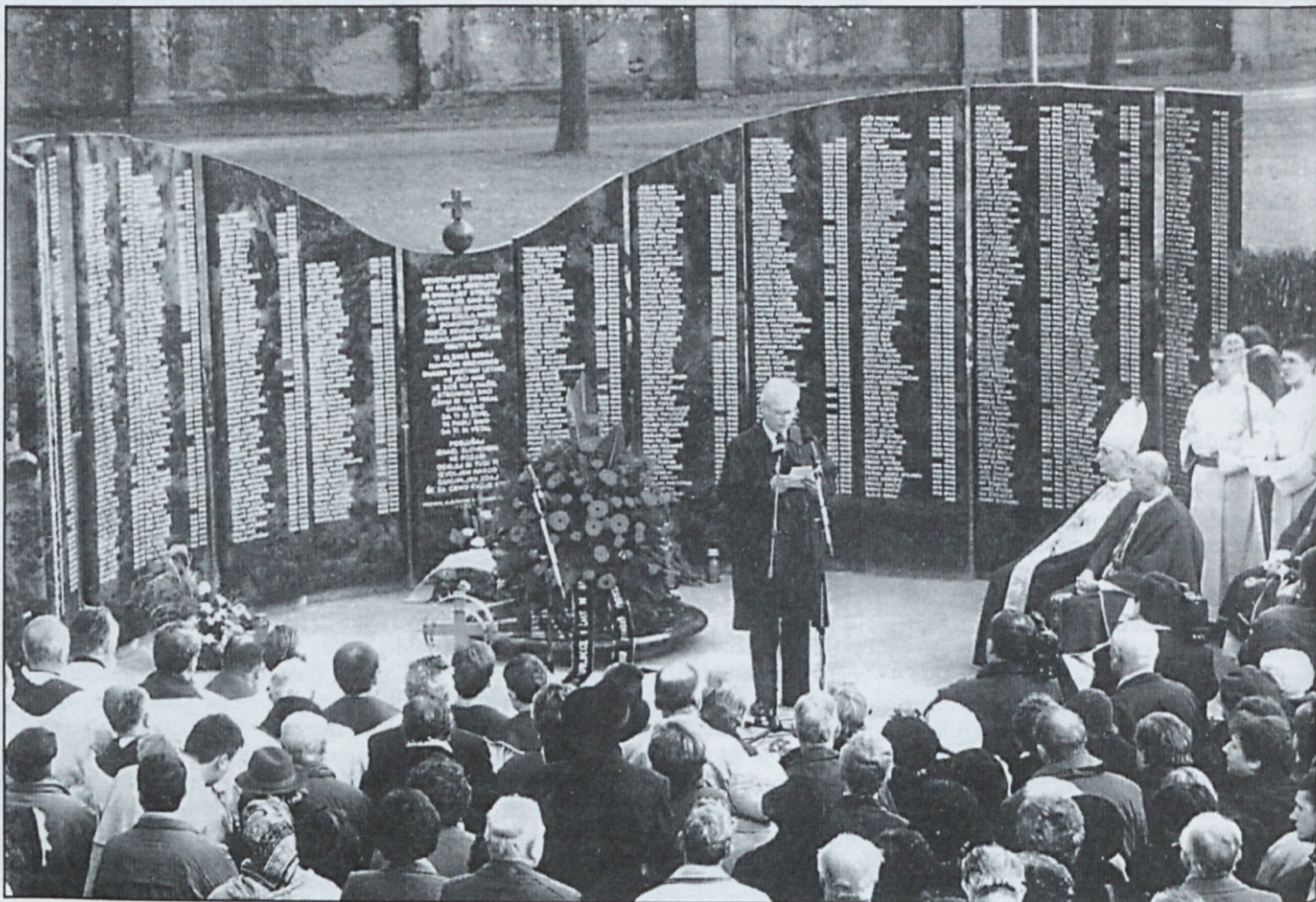
Od tiste nedelje naprej govorijo, da je bila sklenjena sprava in naj o preteklosti ne govorimo več. Kdo, s kom in kako se je spraval, ne vedo povedati. Na Rogu pa niso videli ponujene roke miru in sprave. Slepo so strmeli v tla, svoje roke so tiščali k sebi. Ostali so takšni, kot so prišli, brez očiščenja in brez spoznanja. Niso stopili z rdeče preproge, niso pristopili in vrgli cveta v zevajoča brezna in ne prižgali svečke na njihovih s krvjo prepojenih robovih. Zakonov sovraštva, laži in molka niso premagali. Še naprej prirejajo triumfe in rdeča slavja. Še naprej so zmagovalci nad zvezanimi, sebe pa niso premagali. Zamudili so čas milosti, ki jim je bil ponujen, izneverili so se svoji življenjski nalogi in ostali zakrknjeni.

Pomorjenih niso prešteli in jim niso vrnili njihovih imen. Njihovih kosti niso pobrali iz temnih brezen in širnih gozdov, jim niso dali grobov in

znamenj, tudi po petdesetih letih jih niso pospremili k večnemu počitku, kot gre vsakemu človeškemu bitju. „Ne dovolimo!“ kričijo kot tedaj, ko so imeli vso oblast. Še vedno sovraštvo, laž in molk!

Tudi Ljubljana dolgo ni spoznala stiske svojih meščanov in ne trpljenja svojih vaških sosedov na Notranjskem in Dolenjskem, ko so jih ustrahovali in pobijali italijanski fašistični okupatorji in domači komunistični politkomisarji. Ničesar ni hotela videti, dokler tudi nje ni zalila slovenska kri. Pravzaprav čudno, še tedaj se je sprenevedala! Tako se tudi danes na svojih prihodih kiti s častnim imenom „mesto kulture“, v svojem osrčju pa skriva sramoto, kakršne ne bi počeli niti barbari: onečaščenje in uničeno počivališče slovenskih domobrancev na Orlovem vrhu, pokopališče slovenskih vojakov, ki so pred internacionalnim nasiljem branili dom in krščansko kulturo. Bo to mesto še naprej molčalo?

Farne plošče govorijo in obtožujejo, plošče slovenskega holokavsta so zlomile zaroto molka in kličejo Ljubljani, Sloveniji in svetu!

IVAN KOROŠEC:

Res, vojna, posebno pa revolucija, sta mi vtisnili svoj pečat

Pogovarjal se je Jože Škerbec

Pred kratkim ste na večeru SKA v Slovenski hiši predstavili kar 3 svoje nove knjige: pesniški zbirki Iz dolge ceste (izdala Družina), Zakasneli galebi in zbirko črtic Beli spomini. Za naše razmere je bil to poseben dogodek. Kdaj ste začeli pisati? Koliko knjig ste doslej izdali?

Z literarnimi poskusi sem začel v srednji šoli v obliki poezije. No, to je na splošno srednješolska manija mladostnih doživljajev. Pozneje v Nacionalni ilegali sem pisal dnevnik, ki je zaradi močnih dogodkov vseboval prozo močnejše vsebine. Nadaljeval sem tudi v Domobranstvu, kar vse pa je, žal, ostalo v nahrbtniku v Teharjah. Težka doživetja močnih prizorov so me gnala v pisanje potem v skrivališču doma, kar sem nadaljeval v svobodi v begunskih taboriščih.

Ali ste bili v začetku svojega leposlovnega snovanja v kakem krožku in imeli kakšnega mentorja? In v Argentini ste bili povezani z drugimi ljudmi peresa? Kje ste v glavnem objavljali svoje prvence?

V Špitalu ob Dravi smo ustanovili literarni krožek, katerega mentor je bil pisatelj Karel Mauser. Nekaj mojih prispevkov poezije in proze je bilo objavljeno v taboriščnem listu. V Argentini sem

bil član Balantičeve družine. Ob priznanih pisateljih in pesnikih: dr. Tine Debeljak, dr. Stanko Kociper, Anton Novačan, Joža Vombergar, smo mlajši dobivali močne napotke smeri in ustvarjanja ob strogi kritiki in prijateljskih nasvetih. Svoja dela smo objavljali v Svobodni Sloveniji, Duhovnem življenju, veteranski reviji in v Zbornikih

cem povzročila neizmerne žrtve in novo okupacijo, je dan velik prevare, dan slovenskega razdora in praznik narodnega žalovanja." Pa še: „Resnični namen komunističnega vodstva ni bila nacionalna osvoboditev, saj so se boja proti okupatorju lotili toliko, da je to ustrezalo njihovim prvim ciljem: izzivati okupatorja k zločinskim represalijam zoper slovensko prebivalstvo. Sami so se pred okupatorjem umikali v varne gozdove, svojo moralno moč pa znašali nad svojimi idejnimi in političnimi nasprotniki." Poleg tega je še dejal, da je bila to državljanska vojna, „ki je Slovence usodno razdelila, komunistična partija pa je slavila zmago in Sloveniji za pol stoletja vzela narodno, politično in gospodarsko svobodo“.

Svobodne Slovenije ter v literarni izdaji „Dnevi smrtnikov“.

Katera je bila vaša prva samostojna knjiga?

Moja prva knjiga je „Čas pod streli“. Izšla je v založbi Svobodne Slovenije leta 1955. Do sedaj sem napisal sedem knjig.

Kaj je v glavnem vsebina vaše poezije, proze in pisanja?

Vsebina mojih del je čas, dogodki in ljudje med komunistično revolucijo in po njej. V njih bi rad zajel tragiko domovine in trpljenje dobrega slovenskega človeka, ki je ljubil svojo zemljo nadvse, ki je zavračal tuje in svoje branil. Rad bi prikazal srce in dušo posebno slovenskega fanta, v katerem je ob napovedi vojne vzklopela narodna zavest tako močno, da je prekrila vsa dotedanja nasprotja in politične delitve v skupno skrb in pomoč razkosanemu, nezaščitenemu, osamljenemu narodu.

Imate tudi za naprej že kakšne načrte glede literarnega snovanja?

Sedaj pripravljam novo zbirko poezij in biografijo, obenem pa dopolnjujem zbirko važnejših, odločilnih dogodkov v besedi in slikah o naši pretekli dobi. V želji je tudi zbirka važnejših, pomembnih govorov.

Večkrat nastopate tudi kot govornik. Kje ste že vse govorili?

V gorništvu sem prakticiral po sili razmer še v vojaški službi, tako vojakom kot ob pokopu padlih. V begunstvu ob slovesu sošolcev, ko so odhajali v svet. Tu v emigraciji na raznih proslavah, komemoracijah, obletnicah in primerih smrti. V Sloveniji pri Lipi sprave na Žalah, pred parlamentom, na Orlovem vrhu v Ljubljani, ob odkritjih plošč pomorjenim ter v predvolilnih govorih.

Vojna in revolucija sta vas v mladih letih zaznamovali. Ali bi na kratko povedali, kako ste doživljali tista usodna leta?

Res, vojna, posebno pa revolucija sta mi vtisnili svoj pečat. Ob okupaciji Ljubljane in t. im. Ljubljanske pokrajine je v nas študentih rastla narodna zavest in z njo odpor do okupatorja, njegovi zastavi, ki je izzivala po Ljubljani, napisani na trgovinah in gostilnah v tujem jeziku, žični blok okoli mesta ter tuje dovoljenje „lasia passare“. To je bilo na splošno. Ko pa je Hitler napadel Sovjetsko zvezo, so vstali po razredih miroljubni kolegi s poveličevanjem bratstva slovanske Rusije in z mršnjo

ANTON DROBNIČ RAZGALJA LAŽ

V „Soboti“, prilogi Primorskih novic, je ob omembi državnega praznika „upora proti okupatorju“, ki se je prej imenoval „dan ustanovitve OF“, generalni državni tožilec Anton Drobnič med drugim izjavil, da je bil danes toliko opevani 27. april 1941 dan le „dan komunistične zarote“ in „velika prevara komunističnega vodstva“. Dejal je še, da ta dan nima sploh nobene zveze z OF niti z uporom proti okupatorju.

Dejal je: „Dan upora je v resnici dan komunistične zarote, ki je Sloven-

odpora proti „Lahom“. Razred so potegnili za seboj. 1. decembra 41. smo priredili tihi javni odpor proti okupatorju z enominutnim molkom stoje. Sledilo je zaprtje šole. Ob načrtni propagandi Ofarjev, da smo v nevarnosti pred italijanskimi racijami, je želja, da se z odhodom v partizane izognemo preiskavam, dobivala vsebino. „Spomladi, ko skopne sneg,“ je bila odločitev. Tista zima (l. 1941) je bila dolga. Za 1. maj 1942 so me zvalili na Orle pri Ljubljani, kjer so delavci (OF) slavili svoj praznik. Tedaj še nisem bil nasprotnik OF. Na Orlah me je starejši sovaščan, eksekutor Maks Galetti, zastopnik OF vzhodnega rajona Ljubljane, poklical k sebi in začel: „Saj ti si fejš fant, toda tvoj oče in brat, sosedovi, Mežnarjevi in še nekateri v vasi so pa farški. So na listi narodnih izdajalcev. Če se ne obrnejo, so jim dnevi šteti.“ Naslednji ponedeljek so na bloku Italijani našli pri njem Slovenskega poročevalca in ga ustrelili na Fužinah. Maks mi je odprl oči in do dna razgalil zločinsko OF.

17. maja 42 so partizani ugrabili učiteljsčnika Pavčiča in Jakoša, v času, ko se je nad vasjo zbirala Nacionalna ilegala. Odkopal sem shranjeno puško in šel na zborna mesto. V ilegali sem ostal leto dni. Pozneje sem se pridružil Vaškim stražarjem, šel skozi Turjak, Sveti Urh in jurišni bataljon. Ob koncu z ranjeniškim vlakom skozi Lesce, Brezje, Tržič v Vetrinje. 30. maja 1945 sem bil vrnjen z II. polkom v Teharje. Po 21 dneh v taborišču smrti nas je 11 izvedlo udar z močnim jurišem, kjer se je posrečil beg in po štirih mesecih sem prišel v begunsko taborišče v Avstriji, od koder sem leta 49 emigriral v Argentino.

Doživeli ste Vetrinj, nasilno vrnitev v Teharje in se iz njih rešili.

Mojo vrnitev iz Vetrinja, taborišče Teharje in rešitev sem podal v knjigi „Teharje - krvave arene“. Vzrok vrnitve je bila naša vera v zavezničke, ki jih nismo imeli, rešitev iz taborišča smrti pa je bil čudež.

V čem vidite poslanstvo nas, političnih beguncev?

Poslanstvo nas, političnih beguncev (po mojem mišljenju) je zvestoba idealom naše borbe: Bog, narod, domovina. Le tako bomo vzdržali in obstali, v naših sinovih, vnukih in še dolgo.

Nekajkrat ste po padcu režima obiskali domovino. Kakšne vtise ste dobili?

Domovina je lepa in privlačna, je gnezdo nas starejših, naš ponos in bolečina. Še lepša bo, ko bo narod prost prestane tiranije in bodo ljudje prijaznejši in ko bo naša Slovenija resnično svobodna pravna država.

Hvala za pogovor. Upam, da se bova še kdaj malo bolj obširno pogovorila.

Ivan Korošec MARIJINE ZVEZDE

*Potok na vasi
bilá je velika reka v svet
in svet
je bilá zvezdnata noč nad
potokom.*

*Vsak večer
se je nanj sklanjala mati,
prala je tuje perilo
za kruh naših ust.
Vsak dan - vsak večer
me je jemala s seboj,
tja doli na potok.*

*Biló jo je strah
velike reke v témi
in v daljo utripajočih
se zvezd.*

*„Vidiš tistile pušeljc,
to so Marijine zvezde,
te nas vedno varujejo
v temi.“*

*Dolgo sem zrl otrok,
v pušeljc
Marijinih zvezd;
vse dokler
se je mati
s tujim perilom
sklanjala v potok.*

*Ko sem ležal na kamenju
v teharskih krvavih nočeh,
sem zrl v zvezde,
ki so umirale z nami.*

*Zažuborél je potok domači
in videl sem mamo
samo ob njem.*

*Vzpel sem se k njej,
da bi se poslednjič napil
potoka in njene ljubezni,
da bi spet bil - otrok
in zrl v zvezde,
„ki nas varujejo v temi.“*

*Ko sem se vračal,
mi je mati podala - v slovo
s solzo zaliti
pušeljc Marijinih zvezd
za čas krvavo jeklen.*

*Visoko
nad teharsko rakvo
je gorel,
v temo
krvavih aren.*

(Utrinek iz otroštva)

Procesija od sv. Ane do grobišča na Teharjah

PRAZNIKI V JUNIJU

SVETA TROJICA

(v nedeljo, 7. junija)

Največja skrivnost naše vere je skrivnost presvete Trojice, v kateri spoznavamo enega Boga v treh osebah. Tri božje osebe so se razodele pri Jezusovem krstu. Ko je Jezus, učlovečeni Božji Sin, stopil iz vode, so se odprla nebesa in Sveti Duh se je prikazal v podobi goloba, iz nebes se je pa zaslíšal glas Boga Očeta: „Ta je moj ljubljeni Sin, nad katerim imam veselje.“ Najbolj jasno je pa Jezus razodel, da so v Bogu tri osebe, ko je pred svojim vnebohodom apostolom naročil, naj ljudi krščujejo v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.

Vse tri božje osebe so pa le en Bog. Vse imajo eno in isto nerazdeljivo božjo naravo: zato je v Bogu le en najpopolnejši razum, ena najpopolnejša volja in eno najpopolnejše življenje. Naš um resnice, da so v enem Bogu tri osebe, ne more razumeti. Ta resnica je za nas največja skrivnost. Če bi nam Jezus te resnice ne bil razodel, bi je sploh ne poznali. Pa celo sedaj, ko jo poznamo, je ne razumemo, ker je naš um preslab, da bi razumel Boga, ko celo ustvarjenih reči ne razumemo.

Vse, kar imamo, je dar božjih oseb. Nekatera božja dela nas pa spominjajo posebej na posamezne božje osebe, zato se za ta dela posebej zahvaljujemo posameznim božjim osebam: Očetu, da nas je ustvaril, Sinu, da nas je odrešil, Svetemu Duhu, da nas je posvetil.

Ali ni nedelja svete Trojice priložnost, da se vprašamo, kako molimo vero, kako se pokrižamo, kako molimo častbodi?

RESNICA SVETE TROJICE

FRANCE ROZMAN

Resnica o enem in troedinem Bogu je najgloblja resnica krščanstva. Tudi ko nam je razodeta, ostaja v bistvu skrivnost, vendar je ta resnica tako vpisana v knjigo narave, da jo lahko prepoznamo, če znamo brati to knjigo. „Od stvarjenja sveta naprej je mogoče to, kar je v njem nevidno, z razumom spoznati iz ustvarjenih bitij“ (Rim 1,20).

Bog je ustvaril prostor, ta pa ima dolžino, širino in višino. Vse tri razsežnosti skupaj tvorijo prostor; če ene od njih ni, ni prostora, ampak samo površina.

Bog je ustvaril čas, ta pa obsega preteklost, sedanjost in prihodnost. Brez preteklosti ne bi bilo sedanjosti in prihodnosti; vse tri razsežnosti tvorijo čas.

Bog je ustvaril naravo, ta pa se deli na kopno, vodovje in zrak.

Osnova življenja je voda, ta pa nastopa v treh stanjih: v tekočem, trdem (led) in plinastem (para).

Bog je ustvaril življenje, to pa se deli na rastlinski svet, živalski svet in človeka. Rastline imajo korenine, deblo in krono; žival se rodi, raste, pogine; človeško telo ima glavo, trup in ude.

Osnovna celica človeške družbe je družina, njo pa tvorijo oče, mati, otrok.

Skratka: tako pogosto je v naravi vpisano število tri, da ni naključje, če Jezus naroča učencem, naj posvečujejo naravo v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.

SVETO REŠNJE TELO IN REŠNJA KRI

Praznik svetega Rešnjega telesa in Rešnje krvi obhajajo v Sloveniji in mnogih deželah na četrtek v osmini svete Trojice. V Argentini ga bomo obhajali letos na nedeljo 14. junija, slovensko procesijo na čast svetega Rešnjega telesa pa bomo letos imeli v Buenos Airesu v nedeljo 21. junija.

Kristus je dal kot oporoko ljubezni v hrano telo in v pijačo svojo kri. On sam živi med nami pod podobama kruha in vina, ki ju darujemo nebeškemu Očetu in izpolnjujemo Gospodovo naročilo, ki ga je dal pri zadnji večerji: To delajte v moj spomin. Verujemo Jezusovim besedam, ko je dejal: „Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje in jaz ga bom obudil poslednji dan. Zakaj moje meso je resnično jed in moja kri resnično pijača. Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem“ (Jan 6, 54-56).

Evharistijo darujemo. Darovati pa pomeni izročiti se Bogu. Jezus je to storil na križu, ko se je popolnoma izročil v roke Očetu, saj je prelił svojo kri. Njegova daritev je največje dejanje ljubezni. V evharistični daritvi se zgodi isto kot na križu, le na drugačen način. Rečemo, da se Jezus daruje na nekrvav način. Tudi mi se pri maši darujemo

Bogu. Prinašamo mu v dar svoje življenje z veselimi in žalostnimi trenutki, z napori in omahovanji, z dvomi in upanjem. Vse darujemo nebeškemu Očetu skupaj z Jezusom in tako je evharistija obhajanje Jezusove in naše daritve.

Obhajilo je sestavni del evharistije. Kristus želi, da bi verniki, ki se udeležujejo maše, prejeli tudi obhajilo. Saj je pri zadnji večerji naročil: „Vzemite, jejte, to je moje telo“ (Mt 26, 26). Mnogi ne gredo, ker mislijo, da morajo iti najprej k spovedi. Če imajo velik greh, je to res, sicer pa nam obhajilo tudi odpušča male grehe. K obhajilu ne gremo, ker bi ga bili morda vredni, marveč zato, ker ga potrebujemo za življenje. Obhajilo je moč za čim zvestejšo hojo za Kristusom. Seveda ne smemo zanemarjati spovedi, saj nam zakrament svete pokore daje novih moči v boju z napakami in grehi. Cerkev nam priporoča pogostno obhajilo, ki pa ne sme postati samo zunanja navada. Iz spoštovanja do najsvetejšega zakramenta moramo biti tešč vsaj eno uro, bolniki pa četrt ure pred obhajilom. Voda ne krši posta.

Svete hostije, ki so ostale od obhajila, duovnik spravi v tabernakelj, da bo z njimi obhajal prihodnjic ali bolnike. Tako

PRAZNIK SRCA JEZUSOVEGA

(v petek, 19. junija)

Praznik Srca Jezusovega je praznik božje ljubezni. Ta je dosegla vrhunec, ko je Bog daroval svojega Sina, ki je ljubil svet tudi s človeškim srcem. Človeško srce si je privzel kot orodje neskončne ljubezni. Iz te ljubezni, iz tega srca so izšle vse misli in hrepenenja, dejanja in besede, vse do poslednjih besed na križu. Ljubezen tega srca objema vse ljudi in vse stvarstvo. Ta praznik nas vabi, naj bi vračali ljubezen za ljubezen; se posvetili, izročili Jezusovemu srcu, mu zadoščevali ne le za svoje grehe, temveč za grehe drugih. Vsak prvi petek v mesecu nas vabi, naj na vse to ne pozabimo.

POSVETITEV JEZUSOVEMU SRCU

(dosedanja prilagojena molitev)

Dobri Jezus, Odrešenik človeškega rodu, ozri se na nas, ki smo ponižno zbrani pred teboj. Tvoji smo, tvoji hočemo biti. Da bi pa mogli biti s teboj trdneje združeni, glej, zato se danes vsak izmed nas radovoljno posveti tvojemu presvetemu Srcu.

Tebe mnogi ne poznajo, mnogi pa tvoje zapovedi zaničujejo in te zavračajo. Usmili se obojih, dobrotljivi Jezus, in pritegni vse k svojemu presvetemu Srcu.

Kralj bodi, Gospod, ne samo vernih, ki se trudijo, da bi ti ostali zvesti, temveč tudi izgubljenih sinov, ki so te zapustili; daj, da se skoraj vrnejo v Očetovo hišo, da ne omagajo od uboštva in lakote.

Kralj bodi tistih, ki jih loči zmeta ali razkol, in pokliči jih k polnosti vere in občestva, da bo kmalu ena čreda, en Pastir.

Daj, Gospod, da bo tvoja Cerkev povsod v svobodi oznanjevala evangelij; daj vsem narodom pravičen red in mir; daj, da se bo po vsej zemlji razlegal en glas: Bodi hvala Božjemu Srcu, ki nas je rešilo, slava in čast mu vekomaj. Amen.

je Jezus v tabernakljih cerkva navzoč v svetem Rešnjem telesu. Njegovo navzočnost kaže večna luč. Lepo je, da ga, če le imamo priložnost, obiščemo v cerkvi, saj je naš prijatelj.

Procesija s svetim Rešnjim telesom je tudi javna slovesna izpoved vere v kristusovo trajno navzočnost v najsvetejšem zakramentu, vmesne prošnje pa so izraz prepričanja, da vsemu človeškemu prizadevanju daje pravi uspeh Gospod s svojim blagoslovom.

Pobožnost k presvetemu Srcu Jezusovemu

LOJZE KUKOVICA

V drugi polovici 18. stoletja je živela v samostanu sester visitandink v Paray le Monial-u (Francija) skromna, mlada redovnica z imenom Marjeta Marija Alacoque. Tej ponižni redovnici, ki jo je papež Benedikt XV. proglasil za svetnico, se je večkrat prikazal Jezus in po njej človeštvu na nov način razodel skrivnost svojega božjega Srca. V enem od prikazanj, najbolj znanem, ji je Jezus pokazal svoje prebodeno Srce, obdano s trnjem, iz katerega so se dvigali majhni ognjeni plameni. Ko je Jezus tako s prstom kazal redovnici na svoje Srce, ji je hkrati izrekel tožbo: „Glej to Srce, ki je tako zelo ljubilo ljudi, ki pa v zameno prejema le nehvaležnost in žalitve.“

Očividno je Kristus hotel s svojimi prikaznanji in razode-tji sveti Marjeti Alacoque poživiti v svetu kraljestvo božje ljubezni. Istočasno pa je nam ljudem dal veliko sredstvo, s katerim naj bi še bolj spoznali veličino božje ljubezni, ki naj bi nas tudi spodbudila k zadoščevanju za tolikšno brezbriznost in žalitve, ki jih je Kristus deležen od člove-štva. Da bi pa Jezus pritegnil čim več ljudi k pobožnosti k njegovemu presvetemu Srcu, ki je seveda nova le v obliki, ne pa po vsebini, je dal tudi veliko obljub gojiteljem te pobožnosti. Med njimi je najbolj znanih 12 obljub, ki jih je zapisala sv. Marjeta Alacoque. Te obljube so:

1. Dušam, posvečenim mojemu Srcu, bom dal vseh potrebnih milosti za njihov stan.
2. Dal bom mir njihovim družinam.
3. Tolažil jih bom v vseh njihovih bridkosti.
4. Bom njihova zaščita in varno zatočišče v življenju, zlasti pa še v smrtni uri.
5. Razlil bom obilne milosti na vsa njihova podjetja.
6. Grešniki bodo našli v mojem Srcu vir in ocean usmiljenja.
7. Mlačne duše bodo postale goreče.
8. Goreče duše se bodo hitro dvignile do velike popolnosti.
9. Blagoslovil bom hiše, v katerih bo izpostavljena in češčena podoba mojega Srca.
10. Duhovnikom bom dal milosti, da bodo ganili tudi najbolj zakrknjene grešnike.
11. Osebe, ki bodo širile to pobožnost, bodo imele zapisano svoje ime v mojem Srcu, iz katerega ne bo nikdar izbrisano.
12. V preobilnosti svojega usmiljenja ti obljubim, da bo moja vsemogočna ljubezen podelila vsem tistim, ki bodo prejeli sv. obhajilo devet zapovrstnih prvih petkov, milost končne spokornosti, da ne bodo umrli v moji nemilosti in ne brez prejema svetih zakramentov. Moje Srce jim bo varno zavetje v tisti poslednji uri.

Odkar se je začela po svetu širiti pobožnost k presvete-mu Srcu Jezusovemu, so celi rodovi katoličanov prejemale iz nje milosti, tolažbo in moč za svoje krščansko življenje. Krščanski svet se je pod njenim vplivom začel notranje prenavljati. Posebej se je hitro in na veliko začela v Cerkvi širiti pobožnost prvih petkov, na katero je Kristus navezal takoimenovano veliko dvanajsto obljubo. S to pobožnostjo je napolnila prava verska pomlad v krščanskih narodih.

Skoro ni bilo župnije, kjer se ne bi priporočala in množično opravljala ta pobožnost.

Tako je bilo vse do 2. vatikanskega koncila. Žal pa je kmalu po koncilu pobožnost prvih petkov in sploh pobož-nost do presvetega Srca Jezusovega začela mnogokje pešati. Novi tokovi so zaveli v Cerkvi. Hvala Bogu se to ni zgodilo med nami begunskimi Slovenci v Argentini. Še danes se za prve petke zbiramo pri svetih urah, pri katerih je priložnost za sv. spoved, in pri svetih mašah, pri katerih se prejema spravno sv. obhajilo prvih petkov. Le naša mladina, ki te pobožnosti ni prinesla iz domovine, nima več zadosti žive zavesti o pomembnosti te pobožnosti in še posebej ne pozna velike Kristusove obljube, navezane na prejem obhajila devetih prvih petkov v mesecu. Za naše mlade je zatorej predvsem napisano teh nekaj vrstic, da bi dobro spoznali to pobožnost in se zanjo tudi navdušili.

O pristnosti Kristusovih obljub Marjeti Alacoque, zlasti tudi o veliki obljubi prvih petkov, ne more biti nobenega utemeljenega dvoma. Res je, da gre le za privatno razode-tje, ki ga je Kristus dal svetniški redovnici, a za pristnost tega razodejta govori toliko tehtnih razlogov, da je vsak pameten dvom izključen. Eden od teh razlogov je tudi dejstvo, da ga je potrdila najvišja cerkvena oblast, ko je ob priložnosti postopka za kanonizacijo blažene Marjete Alacoque bila tudi "velika obljuba" podvržena strogi sodni raziskavi Kongregacije za svete obrede. Sodba Kongregaci-je je bila tudi ugodna, da jo je papež Benedikt XV. proti običaju vključil v kanonizacijsko Bulo z dne 13. maja 1920, s katero je blaženo Marjeto proglasil za svetnico. V doku-mentu prizna, da „so bile tiste besede (velike obljube) naslovljene od Jezusa Kristusa njegovi zvesti služabnici“. Tako avtoritativno in visoko pričevanje nam daje absolutno zagotovilo za pristnost velike obljube.

Podobno je že preje papež Leon XIII. leta 1899 izjavil: „Z namenom, da bi sprejeli tako presenetljivo vabilo njego-ve ljubezni, Jezus vabi in priteguje k sebi vse ljudi z upanjem na veličastne obljube“. Pa tudi čudovito širjenje te pobožnosti ter izredno bogati duhovni sadovi, ki jih je rodila, so zadostno potrdilo, da gre za resnično Kristusovo razodetje svetu po ponižni francoski redovnici.

Medtem ko je lahko razumeti ostalih 11 Kristusovih obljub, je primerno, da povemo nekaj stvari o tem, kako je treba razlagati dvanajsto, „veliko obljubo“. Velika obljuba najprej ne obljublja, da bi človek potem, ko je opravil devet prvih petkov, ne mogel več grešiti. Obljublja le, da bo takšen človek umrl v milosti božji in tako prišel v nebesa, kajti vsakdo, ki umrje v stanju prijateljstva z Bogom, torej v posvečujoči milosti, se zveliča, pride v nebesa. Ne oblju-blja pa Kristus, da bi se takšna duša po smrti rešila tudi vic, v katerih bi morala plačati zadnje dolgove za storjene grehe, če jih ni plačala že na tem svetu.

Enako velika obljuba pravi, da tisti, ki opravijo pobož-nost prvih petkov, „ne bodo umrli brez zakramentov“. To pomeni, da bodo pred smrtjo imeli možnost prejeti zakra-ment sprave in bolniško maziljenje, če jim bodo ti zakra-menti za zveličanje potrebni. Potrebni pa so le, če in kadar

SIN ČLOVEKOV

ALOJZ REBULA

Kristusova milina spada tako rekoč že med splošno sprejete pojmovne arhetipe. Kristus, ki objema otroke, ki nežno govori s prešušnico, ki daje svoje prsi v naslon ljubljenu apóstolu; ki kot jagnje sprejme nase grozote trpljenja. Da je to morala biti pri njem prav izrazita poteza, lahko sklepamo tudi iz tega, kako je pritegoval žensko občutljivost. Evangelij je poln žensk. Nasprotovanje proti njemu nikjer ne prevzame ženskega obraza in imena. Pa tudi Kristus nima pravzaprav do ženske enega samega ostrega nastopa, kakor ga ima sicer celó do prvaka apóstolov Petra. In ženska mu to simpatijo povrne: z vrha križa vidi Kristus pod sabo skoraj same ženske glave. Tudi vstalega Kristusa vidi najprej ženska. Sploh ima človek vtis, da se ženski element bolj odpira njegovemu odrešenjskemu sporočilu kakor moški.

Vendar ta milina nikakor ni nemoškost. Po potrebi zna postati tudi zagnana ostrost. Pred farizeji zraste celó v plametečo ogorčenost. Vzkipeti zna celó do preroške jeze, ko na primer v templju frčijo sklade menjalcev, ko je Peter zavrnjen kot satan ali ko jalovo smokvino drevo uvence pod njegovim preklet-

stvom. V spopadu z judovskim klerom v templju je monumentalno izzivalen: „V čigavem imenu delam, kar delam? Ne povem vam!“ In v njegovem novem veselju se ne najavlja samó radostno svatovanje pri Očetu, ampak tudi tema in v njej škripanje z zobmi. Kot sodnik ne bo samó zanosno sprejemal, ampak tudi togotno zavračal s strašnim: „Ne poznam vas!“

Kristus zna biti tudi nedopovedljivo strašen: „Za sodbo sem prišel na ta svet, da spregledajo, kateri ne vidijo, in da oslepe, kateri vidijo.“

Za kristjana se ta vznemirljiva bipolarnost že pogreza v skrivnost, po kateri se neskončna Dobrota druží z neskončno Pravičnostjo.

V podobno skrivnostno bipolarnost se nam pne pojem, ki ga lahko označimo kot Kristusovo revolucionarnost.

Ob prepadni prevratnosti govora na gori se človeku zazdijo na primer današnje krilatice maoiistične levce nič več kot solze mačk. In vendar je Kristus sociološko gledano tako malo revolucionaren, da pravzaprav ne oporeka nobeni politični in družbeni strukturi. Je sicer zaveden Jud, ki se je zmožen zjokati nad tragično prihodnostjo svojega naroda, a

v nasprotju z zeloti prizna upravičenost davka Rimu: z drugo besedo, ne zanika zakonitosti okupatorske oblasti. Ljudje so mu brez razlike izenačeni na ravni svobodnih otrok božjih, a proti suženstvu se ne izrazi.

Formalno ne zavrže niti tega, kar je v teku stoletij pridolalo Mojzesovi postavi dlakocepstvo pismoukov. Po sodbi judovskih učiteljev je Mojzesova postava obsegala nič manj kot 613 določb, od teh 248 zapovedi in 365 prepovedi: formalno Kristus ne odpravi niti ene. Skrajna dinamika duha se v njem druží z neko suvereno družbeno ravnodušnostjo. Zakaj zanj vrelo usode ne priteka iz stvari in iz razmer, torej iz družbene podstavbe, ampak iz človeka. Sprožilec človeškega dogajanja zanj ne tiči v družbenosti, ampak v človekovem srcu in duhu. Ena sama dialektika mu je bistvena: med dobrim in zlom, med Očetovo voljo in lastno voljo.

Kaže ob vsem tem rêci, da je Kristus kot človek to, čemur pravimo kompleksen značaj? Nasprotno, v galeriji enkratnih osebnosti ni lika, ki bi bil enovitnejši, razvidnejši, kristalnejši. Evangeljski Kristus je prav zaradi tega lik, ki presega vsako domišljijisko zmogljivost. Dokaz za njegovo zgodovinskost je mogoče videti že v tej njegovi psihološki enkratnosti. Zatekati se ob tej granitni psihološki strukturi h kakršnikoli mitološki teoriji more biti le jalovo početje.

se kdo nahaja v smrtnem grehu in ni zmožen obuditi popolnega kesanja. Če je umirajoči kdaj v življenju opravil pobožnost prvih petkov in ga smrt najde v milosti božji, potem je čisto gotovo, da se bo zveličal, tudi če ni mogel prejeti nobenega od zakramentov za umirajoče, sv. spovedi in bolniškega maziljenja. Velika obljuba se bo nad njim izpolnila, ker zakramentov v svojem stanju ne potrebuje.

Pogoji za milost srečne smrti, kakršno zagotavlja velika obljuba, so preprosti. Glavni in pravzaprav edini pogoj je ta, da človek prejme zadostilno sv. obhajilo na devet zaporednih prvih petkov. Tega pogoja tudi Cerkev ne more spremeniti, ker ga je določil Kristus sam. Izgubil bi torej pravico do privilegija velike obljube, kdor bi iz kakršnega koli razloga prekinil vrsto prvih petkov (npr. iz pozabljenosti ali pa tudi zaradi bolezni). V takem primeru bo moral začeti znova s prvimi petki. V prejšnjih časih je bilo nekoliko težje opraviti to pobožnost, ker se na veliki petek ni moglo prejeti sv. obhajilo. Po koncilu je ta težava odpadla, ker se obhajilo deli tudi na ta dan.

Drugi pogoj je, da ima obhajalec namen z obhajilom počastiti presveto Sre Jezusovo in biti deležen velike obljube. Vendar ni potrebno, da ta namen obudimo pred vsakim novim obhajilom. Dosti je, da ga obudimo pred začetkom pobožnosti in ga potem ne prekličemo več, tudi če potem pred posameznimi obhajili nanj pozabimo.

Važen pogoj je seveda tudi - ki je sam po sebi umljiv - da obhajilo prejmemo vredno. Nevredno, torej v smrtnem

grehu prejeta obhajilo ne zadosti zahtevi obljube. Prav nasprotno, takšno obhajilo zasluži kazen, ne pa plačila. Ni pa potrebno, da se obhajilo prejme s kako posebno gorečnostjo. Dosti je, da se prejme v stanju posvečujoče milosti in s pravim namenom.

Tudi smrtni grehi, ki bi jih kdo morda zagrešil med enim in drugim obhajilom, ne pretrgajo zahtevane zaporednosti devetih prvih petkov. Takšen grešnik torej ne izgubi pravice do milosti, navezane na veliko obljubo. Seveda se bo moral pred naslednjim sv. obhajilom spovedati, da ga bo mogel prejeti v posvečujoči milosti.

Končno bi se komu morda zdelo, da velika obljuba pospešuje mlačnost in ustvarja v človeku celo neko napačno gotovost o lastnem zveličanju. Nekdo bi namreč lahko takole mislil; opravil bom prve petke, potem se pa lahko predan življenju greha, ker imam nebesa zagotovljena. kdor bi seveda tako mislil, bi s tem dokazal, da ni dojel veličine in resnosti velike obljube. Kdor bi namreč opravil to pobožnost z namenom, da bi se potem lažje predal grehu, ni imel pravega namena za pobožnost. Njegov namen ni bil iskren. Pobožnost je treba začeti in nadaljevati z namenom, da se bomo vse življenje varovali greha in sploh skušali živeti lepo krščansko življenje. Če bi se pa potem kljub vsemu zgodilo, da bi padli v smrtni greh, nam bo Bog čisto gotovo dal zadostnih milosti, da se bomo vrnili k njemu, da nas bo tako smrt našla v prijateljstvu z Bogom in bo tako naša zadnja ura srečna.

Takšen lik, v svoji enovitosti tako nabit z nadčloveškimi polarnostmi, je nemogoče izfantazirati, tudi če si obdarjen z domišljijo Dostojevskega. Ta človek je obenem preveč zanosen in preveč stvaren, obenem preveč mil in preveč priseben, obenem preveč velikodušen in preveč strašen, preveč revolucionaren in preveč konservativen, z eno besedo preveč resničen, da ne bi bil eksistiral.

Isto dvojno razsežnost lahko opazimo celó v njegovem govornem slogu. Kdo v svetovni literaturi govori na izvirnejši način kakor Kristus? In vendar je obenem vse njegovo oznanjevanje pretkano z biblijskimi navedki.

Prevladuje v tem Človeku razum ali čustvo? Tudi v tem primeru smo priča enkratni uravnoteženosti. Kristus je racionalen, a ni intelektualist. Je čustven, a ni sentimentalnež.

Da mu pomeni človekov razum veliko več, je razvidno iz vsega njegovega nastopanja. V njegovi viziji je vesolje skrivnostno racionalno do prozornosti: vsi naši lasje so prešteti, kaj šele naše usode, kaj šele dogodki človeške zgodovine. Vse je v tej viziji do kraja osmišljeno: padeč vrabca s strehe in razrušenje Jeruzalema in konec, v katerega raste plima zgodovine.

Brez dvoma, Kristus je, kot se reče, revoluiran človek. Ampak njega ne revolтира človekova usoda kot taka. Pravzaprav ga ne revolтира niti biološka smrt: kaj takega je preveč projiciran v nesmrtnost, saj se proglašá za Vstajenje samo. Kar ga revolтира, in to nespravljivo, je zlo, in to moralno zlo. A celó ta kozmična poluta teme je zanj neporušno vgrajena v neko skrivnostno nadržionalnost: vanjo je vgrajen celó pekel sam. Tudi zanj je vse realno racionalno, a na neki manj profesorski ravni, kakor si je to zamišljá na primer Hegel: vse realno mu je racionalno na ravni Očetove volje.

Kristus stoji torej sredi do konca osmišljenega stvarstva. In zato je tudi njegovo ravnanje zunaj vsake iracionalnosti: njegova beseda in njegova kretnja sta do kraja smiselni. Vsaj trikrat - v polemiki s farizeji - nastopi kot neizprosna logik, po najboljših pravilih dialektike. In če po vstajenju ponudi svoje rane otipavanju nevernega Tomaža, s tem pokaže, da načelno ni proti eksperimen-

mentalni metodi. In končno - njegova temeljna racionalnost se kaže prav v tem, da svojega poslanstva ne dokazuje s silogizmi, ampak z dejstvi, z dokazi s področja medicine, kemije in fizike, kakor bi rekli danes.

Kristus je torej zunaj vsake gonske iracionalnosti: iz njega sije v mirni veličastnosti razum. Dovolj je na primer samó odpreti Matejev evangelij na eni strani in Nietzschejev *Also sprach Zarathustra* na drugi, da ugotoviš, kateri od obeh protagonistov je racionalnejši. Njegova razumskost se utegne kdaj zazdeti naši moderni občutljivosti celó suha, če že ne trda: ko na primer v Kani sprva zavrne svojo mater; ko se noče odzvati obisku sorodnikov; ko sprva zavrne Sirofeničanko; ko zapostavlja krvne vezi itd. „Stôri čimprej, kar misliš!": ta namig Judežu tik pred izdajstvom je v svoji rezkosti strašen. V Kristusu ni sence sentimentalnosti.

In vendar je to po drugi strani temperament, sposoben najrazličnejših čustev. Zmožen je zanosnega vzradoščenja. Zmožen je občutka smrtne žalosti. Zmožen je velikega hrepenenja. Zmožen je

ganljivega usmiljenja. Kot refren se skozi evangelij vleče opomin k pogumu: „Ne bojte se!" In v tej svoji hrabrosti se zna ta Človek tudi zjokati.

Njegova govorica ni pojmovno vezanje: vsa brni od vzvišene strastnosti. To ni kakšen medel ekstatik, ampak ognjevit, ki prevaja svoj nauk v eno samo moralno konkretnost.

Se je Kristus kdaj zasmel?

Nasmešek si na njegovih ustnicah z lahkoto predstavljamo, hrupnejšega smeha pa skorajda ne. Nietzscheju je bilo to v spotiko.

Nedvomno je, da Kristusov lik ozarja neka monumentalna resnoba. Nad to resnobo se lahko spotikamo, samó če pozabljamó na ozadje, na katerem Kristus stoji: namreč na njegovo sporočilo. To sporočilo je jasno: človekova usoda ni šala, vržen je v razpetost dveh antipodnih večnosti, vse je ali neizmeren dobiček ali neizmerna izguba, s človekom gre do konca zares. Iz evangelija diha memento: Nisem se prišel šaliti. Skratka, za večnost gre, takšno ali drugačno: stanje na sredi med obema si lahko izduhoviči kakšen literat,

tudi če mu je ime Goethe. Ena od teh dveh mogočosti pa je takšna, da je v svojem srcu ne more sprejeti niti kristjan: kvečjemu se ji lahko ukloni njegov um, v ponižnosti pred nedoumljivim.

Sicer pa: ali je Zarasturov smeh prav res smeh? Pravega smeha ni bil zmožen niti Nietzsche. Tudi njemu je šlo preveč zares...

MOLITVENI NAMENI APOSTOLATA MOLITVE ZA JUNIJ

Splošni: Da verski motivi ne bi nikdar več opravičevali in vzbujali nasilja.

Misijonski: Da bi Cerkev spoznala in se obračala na Svetega Duha kot na „glavnega pobudnika nove evangelizacije“.

Slovenski: Da bi si Cerkev v Sloveniji in med Slovenci v zamejstvu in po svetu izprosila novomašnikov, ki bodo zares izbrano orodje Svetega Duha.

PO ROMANJU V LUJAN

Letno romanje v največje Marijino božjepotno svetišče v Argentini, v Luján, na drugo nedeljo v maju, je bilo tudi letos množično (od 2000 do 2500 rojakov) in praznično. Je to že vsa desetletja našega bivanja v Argentini najmočnejša verska pobožnost. Tudi muhasto vreme nam je naklonilo lep dan. Že pred romarsko mašo so bili v spovednicah na voljo spovedniki: dr. Lojze Kukovica DJ, Jaka Barle CM, Anton Bidovec, Franci Cukjati, prelat Jože Guštin, Franci Šenk in Martin Štuhec SDB. Romarsko sveto mašo za žive in rajne Slovence v Argentini je ob 10 daroval delegat msgr. Jože Škerbec. Mašni napovedovalec je bil Marjan Jože Loboda, berili sta brala Marjeta Boltežar in diplom. pravnik Božidar Fink, na orgle je igral prof. Ivan Vombergar, ljudsko petje je vodila skupina mož in fantov z Andrejem Selanom, pri obhajilu so pomagali deliti izredni delilci eharistije Tone Bidovec, Janez Jereb, Gabrijel Prešern, Marjan J. Loboda in nekateri duhovniki. Mašnik Škerbec je omenil, da sta slovenska dušna pastirja Jože Kastelic in Janez Hladnik pripeljala rojake na romanje v Luján že l. 1934, 1936, 1937 in 1945. Od leta 1948 je vodil romanje mons. Anton Orehar do

svoje smrti pred 12 leti, nato dr. Alojzij Starc 8 let; razložil bistvo češčenja Matere božje in poudaril marijansko pobožnost v vernosti slovenskega naroda, nato pa predstavil glavne potrebe naših ljudi in skupnosti, ki naj jih vključimo v romarsko pobožnost. Omenil je dva mučna dogodka: krajo podobe Svetogorske Kraljice iz cerkve sv. Rafaela v Devoto v januarju ter podlo žalitev brezjanske Marije Pomagaj, ko je skupina popevkarjev iz Celja naslikala na naslovnici zgoščenke brezjansko Marijo s podgano v naročju - namesto z božjim in njenim Sinom. Zato naj ima to romanje tudi spravi in zadostilni namen. Po pridigi smo se romarji glasno in skupno obrnili na nebeškega Očeta s prošnjami, ki so objavljene ob koncu tega poročila.

Popoldansko pobožnost smo začeli ob 13,45 s pesmijo, nagovorom prelata dr. Mirka Gogale „Marija - Sveti Duh - in mi“, ki ga objavljamo posebej. Nato se je razvila procesija okrog trga pred baziliko. Križ je nesel Martin Vombergar, slovensko, argentinsko in papeško zastavo fantje Damjan Ahlin, Bogdan Magister in Aleksander Zarnik, slovensko borčevsko in državno Slavko Urbančič in Slavko Erjavec, bandero Sve-

togorske Kraljice cont. Andrej Troha, kip lujanske Device fantje Marko Grabnar, Ivan Hrovat, Dani Kocmur in Sandi Žužek, podobo brezjanske Marije v narodnih nošah Marcel Brula, Andrej in Franci Grilj in Marjan Indihar, šolske otroke je spremljalo učiteljstvo, za 32 ministrantov skrbela Marko Štrubelj in Aleksander Šuc, podobice Marije Pomagaj z molitvijo k Svetemu Duhu so delili in nabirko sprejemali med procesijo France in Tone Bidovec, Franček Breznikar, Nace Grohar, Pavle Novak in Karel Svetlin, v cerkvi pa Majda Repovž in Dragica Kovač; molitev rožnega venca in petje med procesijo vodila ista skupina fantov in mož, ki je vodila petje med romarsko mašo. V procesiji so šli za križem, zastavami, banderom, šolskimi otroci, za kipom lujanske in podobo brezjanske Marije narodne noše, ministranti, devet duhovnikov, redovnice in „vse božje ljudstvo“. Letos smo na željo nekaterih prvič uvedli drugačen vrstni red; doslej je šla skupina mož in skupina žena ločeno, letos pa družine skupaj. Po vrnitvi v baziliko so bile pete litanije Matere Božje, posvetilna molitev Mariji, zahvalna pesem, blagoslov z Najsvetejšim in za sklep pesem Marija skoz življenje. Dušno pastirstvo se zahvaljuje rektorju svetišča Ivanu Likozarju CM in gospodom lazaristom za naklonjenost.

Letošnji slovenski romarji v lujanski baziliki med sveto mašo

PROŠNJE PRI ROMARSKI MAŠI V LUJANU

Sam Gospod Jezus nas je takole učil, kako moramo moliti, da bomo uslišani:

Karkoli boste Očeta prosili v mojem imenu, vam bo dal...

Rekel nam je tudi:

Iščite najprej Božjega kraljestva in vse drugo vam bo navrženo...

In tole zagotovil:

Kjer sta dva ali več zbranih v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi...

Ali je mogoče, Gospod? Ne samo dva ali trije - dva tisoč in več nas je danes zbranih v Tvojem imenu ob Tvoji sveti Materi. Če kje, si danes tu navzoč, naš Bog! Bodi zahvaljen tisočkrat!

Zato prosimo Marijo, Kraljico nebes in zemlje, naj Ona v Jezusovem imenu nese naše ponižne in goreče prošnje pred nebeškega Očeta:

- Za vso Cerkev, za papeža, škofo in duhovnike, da bi, pokorni Svetemu Duhu, vodili Cerkev po poti svetosti. Da bo v moči Svetega Duha evangelizirala vse narode sveta. Še posebej te prosimo za spreobrnjenje slovenskega in argentinskega naroda.
- Naklanjaj, Gospod, slovenskemu verskemu občestvu v Argentini dovolj in gorečih dušnih pastirjev in požrtvovalnih javnih delavcev.
- Za naše družine, da bi bile odprte življenju, da bi v njih vladala ljubezen, zvestoba, velikodušnost in solidarnost. Da bi družine imele dovolj sredstev ne samo za dostojno preživljanje, ampak tudi za napredovanje in dobrodelnost.
- Za naše očete, matere in vzgojitelje, da bi znali vzgajati otroke v samostojne in odgovorne krščanske osebnosti. Da bi pri vzgoji bolj upoštevali dober zgled kot lepo besedo.
- Za naše fante in dekleta, da bi našli pravi smisel življenju in se resno pripravili za naloge svojega stanu in poklica. Da bi mladi odkrili vrednost priscrne molitve in našli čas zanjo. Da bi vera očetov v njih rastle v osebno vero. Varuj mlade pred

pokvarjenci, s katerimi se srečujejo po šolah, univerzah, delavnicah in uradih. Ne dopusti, da bi izgubili vero.

- Ohranaj našim otrokom lepoto in srečo otroštva. Naj bodo varni pred pohujšanjem, ki je smrt za nedolžen pogled in otroško dušo. Naj jih pri krstu sprejeta vera spremlja vse življenje, ne samo do birme.
- Za naše bolnike, da bi ozdraveli, če je takšna Tvoja sveta volja. Da bi svoje trpljenje pridružili Kristusovemu odrešilnemu trpljenju in ga z Njim darovali Bogu v spravo. Bodi zavetje starim, onemoglim, osamelim, z majhno pokojnino ali brez nje. Pošlji jim svojo pomoč po dobrih ljudeh, ki bodo opazili njih stisko in jim odprli svoja srca.
- Posebno pa se usmili vseh tistih, ki so izgubili vero, ki ne molijo več in so na poti večne pogube. Za tiste, ki so postali gluhi in slepi za Boga in si zato sami ne morejo nič pomagati. Zato prosimo mi zanje, Gospod!
- Množica znancev, prijateljev in sorodnikov, ki so skozi desetletja hodili z nami v Luján, ne roma več, ker so končali zemeljsko romanje. Veliko je že zveličanih, drugi pa še hrepene po nebesih in si jih služijo s trpljenjem v vicah. Tudi té priporočamo Tvojemu usmiljenju, da kmalu dosežejo srečo, za katero si jih ustvaril!

MISLI, SKLEPI, OBLJUBE

Iz zakladnice Slovenskega
katoliškega shoda

- Človek mora sprejemati danosti narave in sado-ve izročil kot Stvarnikov dar. Zato tudi hvaležno usvajamo slovenstvo kot svojo osebno vrednoto, ki smo jo podedovali od prednikov in izoblikovali z življenjem v družbi ali so nam jo vcepile posebne življenjske razmere. Skrb za oblikovanje krščanske osebnosti nam nalaga, da smo tej vrednoti zvesti tako, da jo ohranjamo, izpopolnjujemo in krepimo. (Sklep B, 1/3)
- Med vsemi člani naše skupnosti naj vlada veliko razumevanje in močna krščanska ljubezen. Dušni pastirji naj s pastirsko ljubeznijo skrb za njim izročene laike, ti pa naj dušnim pastirjem radi pomagajo. Vsi pa imejmo čuteče srce za pomoči potrebne rojake. (Sklep A/18)

Slovenski duhovniki v popoldanski procesiji v Lujanu

MARIJA — SVETI DUH — IN MI

Nagovor msgr. dr. Mirka Gogala na začetku popoldanske pobožnosti
v Lujanu v nedeljo, 10. maja

Dragi bratje in sestre v Kristusu!

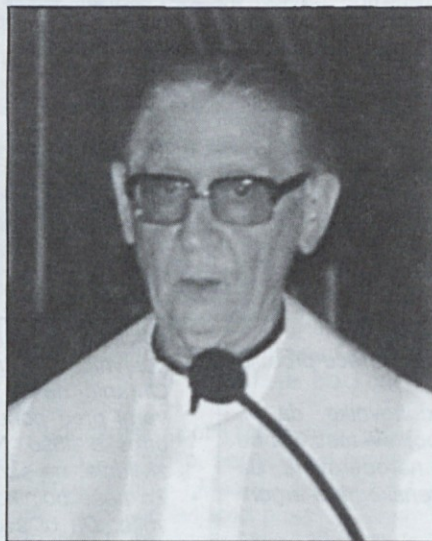
Danes smo se že drugič zbrali v tej veličastni baziliki pri božji materi Mariji, ki nam jo je Jezus sam dal za našo duhovno mater. Ona je najlepši vzor krščanskega življenja in naša mogočna priprošnica pri Bogu. Saj je Marija na poseben način deležna božje ljubezni in najtesneje povezana s Troedinim Bogom. Kot nas vera uči, ona je ljubljena hči Boga Očeta, je deviška mati učlovečenega Boga Sina in je nevesta Svetega Duha.

Da, Marija je tudi nevesta Svetega Duha. In prav o tem bi Vam danes rad spregovoril nekaj besed, ker nas sveta Cerkev vabi, naj letos kot pripravo na 2000-letni jubilej Jezusovega rojstva, posebno pozornost posvečamo Svetemu Duhu in njegovemu delovanju v Cerkvi in v našem življenju. Zato si na kratko oglejmo krivnosten odnos med Marijo in Svetim Duhom. Tako bomo na Marijinem zgledu lažje razumeli, kakšno vlogo igra Sveti Duh v našem življenju, da bi se tako kot ona svobodno prepustili njegovemu vodstvu.

Marija je nevesta Svetega Duha. To pomeni skrivnostno pa rodovitno zvezo med osebo Marijino in Svetim Duhom, „ki daje življenje“. Bog Oče je Marijo izbral za mater svojemu Sinu, Sveti Duh pa je, predvidevajoč Jezusovo zasluženje, ta božji sklep izpeljal. Saj poznamo odgovor nadangela Gabriela, ko je Mariji pojasnil, kako bo postala mati, čeprav moža ne pozna: „Sveti Duh bo prišel nadte in moč Najvišjega te bo obsencila.“ In tisti trenutek, ko se je po Marijinem privoljenju to zgodilo, je Marija spočela od Svetega Duha. Tedaj se je v Marijinem telesu učlovečil sam božji Sin in tako postal naš brat in naš Odrešenik. Marija pa je postala božja Mati.

Še prej pa je Sveti Duh Marijo pripravil na to vzvišeno poslanstvo. Da bi bila vredna mati božjega Sina, jo je obvaroval izvirnega greha, ker je Marijino dušo takoj, ko je bila ustvarjena, napolnil s posvečujočo milostjo. S tem jo je naredil deležno božjega življenja, napolnil jo je z božjo svetostjo in se v njej nastanil kot v svojem svetišču.

Marija je „vsa sveta“, ker je bila od prvega trenutka svojega bivanja „svetišče Svetega Duha“ (L.G.53). Angelov pozdrav: „Zdrava, milosti polna, Gos-

pod je s Teboj,” pomeni prav to, da je Marija bila „polna Svetega Duha“. Cerkevni učenik Janez Damaščan lepo piše: „Oče jo je naprej določil, posvečujoča moč Svetega Duha pa jo je obiskala, očistila, posvetila in, tako rekoč, popolnoma prepojila.“

To je bil najlepši dar, ki ga je Bog lahko poklonil materi svojega Sina. In prav ta isti dar neskončno dobri Bog daje na razpolago tudi nam, čeprav ne v isti meri, kot je to storil pri Mariji. Saj je prav za to umrl na križu, da bi nam zaslužil odpuščenje grehov in nam znova podaril svetost. In ko je po vstajenju od mrtvih zmagoslavno šel v nebesa, nam je na binškoštni dan skupaj z Očetom poslal svojega Svetega Duha. On med nas deli sadove Jezusovega odrešenja in nas posvečuje, kot je posvečal Devico Marijo.

To svoje poslanstvo Sveti Duh vrši v Cerkvi, ki je bila z njegovim prihodom dokončno ustanovljena. In vrši ga predvsem s pomočjo zakramentov. Ker je Sveti Duh osebno neviden za nas, nam je Kristus dal zakramente, ta vidna in učinkovita znamenja, da lahko vemo, kdaj in kako Sveti Duh na posebno učinkovit način deluje v nas.

Vse se začne pri svetem krstu, ki za nas pomeni novo rojstvo v Svetem Duhu. Tedaj smo po moči Svetega Duha udeleženi na trpljenju Kristusovem s tem, da odmrjemo grehu, in na njegovem vstajenju, da se rodimo v novo življenje. Zbrišejo se nam naši

grehi in naša duša se napolni s posvečujočo milostjo, to se pravi, postanemo deležni božjega življenja in njegove svetosti. Tako postanemo otroci božji, udje Kristusovega skrivnostnega telesa, ki je Cerkev, in postanemo bratje med seboj. Sveti Duh se naseli v nas in nas naredi za tempelj božji. Dobimo zagotovilo vstajenja in postanemo dediči nebes. Istočasno nam Sveti Duh podari tri božje kreposti, vero, upanje in ljubezen, brez katerih ne moremo biti kristjani niti živeti kot božji otroci.

Ta krstna milost pa se še bolj utrdi pri sveti birmi, ki je še na poseben način zakrament Svetega Duha. Pri njej se nam daje v vsej polnosti, kot se je nekoč na binškoštni dan podaril apostolom. Tako nas še popolneje poveže s Cerkvijo, nas okrepi in nam naloži še večjo dolžnost, da smo s svojim življenjem Kristusove priče ter širimo in branimo vero.

Če se uvajanje v krščanstvo začne s krstom in nadaljuje z birmo, pa se dopolni s presveto Evharištijo. V njej je navzoč sam Kristus Gospod, da nas, božje otroke, nahrani s svojim telesom in svojo krvjo: kajti vsako življenje, tudi božje življenje v nas, potrebuje sebi primerne hrane. In to se izvrši po sodelovanju Svetega Duha. Saj je On tisti, ki pri posvečenju po duhovnikovih rokah spremeni kruh v telo Kristusovo in vino v njegovo kri in tako nas pri svetem obhajilu nahrani z božjim življenjem. Kristus sam je rekel: „Kakor je mene poslal živi Oče in jaz živim po Očetu, tako bo tisti, ki vživa mene, živel po meni“ (Jn 6,57). Zato je sveti Pavel lahko zatrdil: „Ne živim več jaz, ampak v meni živi Kristus“. In svoje vernike je opominjal: „Ali ne veste, da ste tempelj božji in da Sveti Duh v nas prebiva? Zakaj tempelj božji je svet, in taki ste vi.“ (1 Kor 3,16).

Ta mistika, ta skrivnostna udeležba na božjem življenju, ki jo z drugo besedo imenujemo posvečujočo milost, tvori bistvo krščanskega življenja. To je največji dar, ki nam ga sam Bog lahko da, saj to je edini ključ, ki nam odpre vrata v nebesa. Zato je za nas največja sreča, če nam ga Sveti Duh podeli, istočasno pa nam nalaga veliko odgovornost, ker predpostavlja naše svobodno sodelovanje.

Naša prva dolžnost brez dvoma je,

da ta zaklad ljubosumno varujemo, da ga ne izgubimo s smrtnim grehom. Sveti Pavel nas roti: „Duha ne ugašajte!“ (1 Tes 5,19). Smrtni greh pretrga prijateljske odnose z Bogom in izžene Svetega Duha iz nas. Samo v tej luči lahko razumemo vso težo smrtnega greha in pa velik pomen svete spovedi, kjer nam Sveti Duh grehe odpusti in se znova naseli v naši duši.

Poleg tega moramo upoštevati, da se Sveti Duh prilagaja dinamiki življenja, ki je v stalni rasti. Čim bolj sodelujemo z milostjo Svetega Duha, tem bolj se božje življenje v nas utrjuje in raste in se razvija. In najučinkoviteje se srečujemo s Svetim Duhom in sodelujemo z njim pri molitvi, pri poslušanju ali branju božje besede, pri sveti maši in svetem obhajilu, pri spovedi in vseh drugih zakramentih, z eno besedo pri vseh naših verskih vajah, katere nam sveta Cerkev stalno priporoča.

In naša Mati božja Marija nam je tudi v tem najlepši zgled, kako se moramo velikodušno odpreti Svetemu Duhu in sodelovati z njegovimi navdih. Da ustrezem želji svetega očeta, naj poudarim samo, kako nam Marija „sveti... kot znamenje trdnega upanja in tolažbe, dokler ne pride Gospodov dan (L.G). Takole nas poziva papež: „Marijo, ki je spočela učlovečeno Besedo po delovanju Svetega Duha in se je dala voditi potem vse življenje po njegovem notranjem delovanju in navdihu, bomo gledali in posnemali čez vse leto zlasti kot ženo, poslušno glasu Svetega Duha, ženo molka in poslušanja, ženo upanja, ki je znala sprejeti kot Abraham voljo božjo „upajoč proti upanju“ (..... 4,18) in se sveti kot vzor za vse tiste, ki se z vsem srcem zanesejo na božje obljube.“ (TMA 48)

Upanje igra temeljno vlogo v krščanskem življenju, enako kot vera in ljubezen, čeprav je največja med njimi ljubezen (1 Kor 13,13).

Upanje, v katerem je Sveti Duh vzdrževal Marijo in tudi nas vernike, je predvsem eshatološko upanje odrešenja; upanje v nebesa, upanje v popolno združitev z Bogom v večni sreči. To upanje je, kot pravi pismo Hebrejcem (6,19-20) „sidro naše duše, varno in trdno, ter sega v notranjščino za zagrinjalom, kamor je šel za nas predhodnik Jezus“.

Toda to eshatološko upanje je v tistem odnosu z iskanjem sreče inčnosti v tem življenju. Upanje na nebesa oživlja pristno skrb za blaginjo ljudi tukaj in sedaj. „Ako kdo pravi: Ljubim Boga, pa sovraži svojega brata, je laž-

IZ NAŠE KRONIKE

37. redni občni zbor Kreditne zadruge Sloga je bil 18. aprila v prostorih Slovenskega doma v San Martinu; zadruga šteje 3222 članov; po poročilih upravnega in nadzornega odbora in dopolnilnih volitvah je bila sprejeta kandidatna lista za odbor za tekočo poslovno dobo: predsednik Anton Podržaj, podpredsednik Franc Hrovat, tajnik Franc Tomazin, podtajnik Ciril Jan, blagajnik Marjan Oberžan, podblagajnik Marjan Petkovšek; odborniki svetovalci: Avguštin Jeločnik, Milan Keržič, inž. Janez Krajinik, Marjan Kopač in Ivan Makovec; namestnika: Mavricij Kočar in Janez Čeč; nadzorni odbor: Božidar Fink in Janez Jenko; upravnik Marjan Loboda.

46. misijonska veletombola je bila v Hladnikovem domu v Slovenski vasi na belo nedeljo, 19. aprila; od 14. ure so bile

nik; kdor namreč svojega ne ljubi svojega brata, ki ga je videl, kako more ljubiti Boga, ki ga ni videl (1 Jn 4,20). Prav ljubezen do bližnjega, kakršne nas je učil Jezus, more edina ozdraviti našo bolno družbo in nam prinesiti boljše čase. In ker je tudi ta ljubezen dar Svetega Duha, ga goreče prosimo: „Pridi Sveti Duh, napolni srce svojih vernih in vžgi v njih ogenj svoje ljubezni.“

Naj nam tudi to milost danes izprosi naša Marija Pomagaj! Amen.

razne igre na srečo, od 15 do 18 pa tombo-la; številke je klical Lojze Rezelj, navzoč pa je bil tudi Rok Gajšek CM, misijonar na Madagaskarju.

Na občnem zboru Našega doma v San Justu je bil v nedeljo, 19. aprila, izvoljen naslednji odbor: predsednica Mici Casullo, podpredsednik in kulturni referent Tone Oblak, tajnica Metka Malovrh, podtajnik Marjan Bogataj, blagajnik Matjaž Ravnik, podblagajnik Tone Adamič, gospodar Stanko Jelen; v širšem odboru so Lovre Tomaževič, Evgen Urbančič, Jure Miklič, Toni Rovani in Martin Oblak; razsodišče: Jože Miklič in Feliks Oblak.

Prof. Otmar Črnilogar, profesor na Srednji verski šoli v Vipavi in župnik v Podragi, ki je spremljal na pevski turneji med Slovenci v Argentini in Urugvajju mešani pevski zbor „Primorje“ iz Ajdovščine, je na belo in naslednjo nedeljo maševal v cerkvi Marije Pomagaj; obakrat je zbor „Primorje“ pel med mašo. V Našem domu v San Justu je zbor imel celovečerni koncert v soboto, 25. aprila.

Dr. Jože Bernik, predsednik Slovenskega svetovnega kongresa, je bil aprila na obisku v Argentini; srečal se je s sorodniki in prijatelji in nekaterimi ustanovami: v nedeljo, 19. aprila, se je po maši pogovarjal z rojaki v Slomškovem domu, 23. aprila s člani Argentinske konference Svetovnega Slovenskega kongresa v Slovenski hiši, naslednji večer prav tako v Slovenski hiši z rojaki, ki so se zbrali na povabilo SKD in SDS.

V cerkvi sv. Martina v Moravčah je bil krščen v nedeljo, 26. 10. 97 GREGOR ANTON CAPUDER, sin Romana in Marjete roj. Javoršek.

OPTIMIZEM IN PESIMIZEM

v nekaterih pogledih na prihodnost

AVGUST HORVAT

Po delnem sestopu komunistov z oblasti v nekaterih deželah in s priznanjem tehničnega političnega pluralizma se je ponovno pojavil na pozornici družbenega življenja in to z veliko aktivnostjo liberalni individualizem, ki hoče aplicirati načela manchesterianske gospodarske svoboda v gospodarskem življenju, to je lastnikov kapitala, in omejitve pravic delojemalcev. Po njihovem naj po nekem nekontroliranem gospodarskem zakonu lastniki kapitala z njim popolnoma svobodno razpolagajo, brez čuta odgovornosti, in tako bi naj po istem gospodarskem zakonu večina delojemalcev bila obsojena na negotovost in revščino. V večini primerov sodobna revščina vseh, ki si z delom rok in razuma služijo vsakdanji kruh, ni enaka oni preteklega stoletja,

izvzema v gospodarsko zaostalih deželah, a jo prizadeti bolj občutijo, ker jim dohodki onemogočajo nakup dobrin, ki jih nudi tehnični napredek in približno podobne življenjske ravni kot jo uživajo bogati.

Sodobni liberalni individualizem hoče za dosego svojih ciljev prosto pot, to je, da lastniki kapitala tega vlagajo tam, kjer hočejo, brez ovir državnih meja, v izbranih deželah, za katero menijo, da obstaja možnost visokih dobičkov. To bi naj bilo tudi v bistvu značilno za toliko za naš čas priporočano globalizacijo, ali drugače rečeno ohlapne meddržavne meje, vlaganje kapitala v pridobitvene aktivnosti brez državne kontrole in za toliko časa, dokler bo donasal zaželeni dobiček, potem pa deželo zapusti in se naseli tam, kjer ima boljše izgleda. Ohlapne meddržavne meje niso novost, obstaja-

SPODBUDA EVANGELJSKIH SVETOV

Edinstveni poklic

NADISLAVA LAHARNAR

Naše življenje je sestavljeno iz odločitev. Vsak trenutek je treba kaj izbirati v najnavadnejših vsakdanjih stvareh, občasno pa smo pred velikimi, daljnosežnimi odločitvami, ki nam dokončno usmerijo življenjsko pot. Teh važnih odločitev ni ravno veliko, ker v določenem trenutku izberemo za vedno. Tako važnost ima izbira poklicnega delovnega polja in izbira stanú.

Že za delovno usmeritev je potreben neki poklic, neka obdarjenost in vzvišena resnoba, a se nam pri splošni usposobljenosti vendarle odpirajo različne možnosti. Stanovske pa so samo tri: poročenost, neporočenost in duhovništvo. Tako pri strokovni usposobljenosti, kakor pri izbiri stanú pa gre vedno za službo bližnjemu, in sicer tam, kjer bomo z božjo pomočjo na svojem, to je, na pravem mestu. Pri zakramentalnem duhovništvu je zadeva tem resnejša, ker se v odpovedi povzpne do evangelijskih svetov. „Kdor more, naj razume...!“ Sicer pa prosta pot in „pusti peti moj“ ga slavca, kakor sem mu grlo ustvaril“.

Duhovništvo je v resnici poseben, edinstven poklic, je izbira med dvema častema, med častjo družine in častjo posvečenja. Med obema častema pa ni nasprotja, ampak neka skrivnostna notranja povezava, ker se med seboj podpirata in utrjuje. Duhovniški poklic namreč navadno izhaja iz dobre družine in v njej zori. Često je kristaliziral skozi več rodov: Božje ljudstvo je zanj prosilo, vzgoja je pripomogla, a milost je naklonil Bog in osebna izbira je bila v sprejetju: Tukaj sem!

Celibat je kras, odlika in zaklad, ki ga je rimsko-katoliška Cerkev oblikovala v teku stoletij. Ugled, spoštovanje, občudovanje in „sveto zavist“ vzbujajo pri drugih Cerkvah in na splošno pri vseh ljudeh, celo pri zelo ne-cerkvenih, od Boga oddaljenih, drugovernih in nevernih, ki bi pa radi verovali.

Tudi če bi osip bil velik, bi ljudje z veseljem šli na dolgo pot, da bi prišli na novo mašo, in trud bi imeli za tisočkrat poplačan. Duhovnik jim je stična točka med nebom in zemljo, in nikoli ne govori ali pridiga tako dobro z besedo, kot pa z živim pričevanjem, z živim vzorom evangelijskih svetov. Da je vendar nekdo, ki mi verodostojno zagotavlja, da sem kaj več kot le prah zemlje in skupek samih rev!

Od papeža do vaškega župnika in kaplana - poslanik Kristusa Kralja je katoliški duhovnik!

le so že pred prvo svetovno vojno, v naših dneh pa bi naj bile še bolj ohlapne in v službi mednarodnega kapitala.

Sodobni mednarodni kapitalizem se zaveda svoje moči, ker ima veliko vpliva v mednarodnih gospodarskih, finančnih in političnih ustanovah. Ker je mednaroden, nima domovine in ga ne veže prav nič na nobeno narodno ali državno skupnost, vidi samo lastno koristi. Kljub temu bohotenju v naših dneh pa je neizogibno vprašanje, ali je takšno stanje mogoče vzdržati za daljšo dobo. Vse človeško je časovno omejeno in tudi zgodovina nas uči, da imajo nebrzdani egoizem in tudi različni totalitarizmi, pa naj bodo še tako kruti in nečloveški, omejeno življenjsko dobo. Tudi tem velja memento mori.

Sodobni globalizaciji ali ekspanziji kapitalizma je v veliko napotje socialno skrbstvena država, to je država s socialno zakonodajo, ki se je v številnih državah uzakonila po drugi svetovni vojni in si še dandanes zanjo prizadevajo v gospodarsko nerazvitih deželah. Ob svojem času je bila življenjska potreba, obrambni zid pred ekspanzijo komunizma in njegovo mrzlo vojno s svobodnim svetom. Morda so kje s to socialno zaščitno zakonodajo pretiravali, a so to bile redke izjeme, v večini primerov ni rešila vseh upravičenih pričakovanj delovnega človeka, predvsem pa upokojevcev in onemoglih.

Omejitve veljavnosti socialne zakonodaje v socialno skrbstvenih državah v prid kapitalu bi naj pomenilo fleksibilizacijo, ki je z globalizacijo posebna značilnost naše dobe. Najprej je potrebno omejiti aktivnost delojemalskih sindikatov, odpraviti kolektivne pogodbe za stroke in jih nadomestiti s podjetniškimi ali individualnimi. Odnosi z delojemalci naj bodo ohlapni, plače in mezde določa enostransko delodajavec, ni več stalnosti zaposlitve, ni več odpravnine ob odpustu ali prenehanju delovnega razmerja. Tudi ostale dajatve, ki izhajajo iz delovnega razmerja, naj se odpravijo ali znižajo na minimalno mejo. Delodajalci naj ne bi več prispevali za pokojninsko zavarovanje delojemalcev, prizadeti naj sami prispevajo v privatni pokojninski zavarovalnici. S tem je povzročena velika kriza v bivših državnih pokojniških ustanovah, ker nimajo dohodkov, državna oblast pa se noče zavedati, da bi morala, preden je odpravila obstoječo zakonodajo, predvidevati, odkod bodo prišla finančna sredstva za kritje neizbežnega primanjkljaja v obstoječih državnih ustanovah.

Ne upoštevajo se več delovne izkušnje in sposobnosti starejših delojemalcev. Z izgovorom potrebne racionalizacije se odslovi delojemalca s 50 ali več let življenja, ki si je z delom skozi 25 ali 30 let zaslužil še kar dostojen dohodek. Težko najde novo zaposlitev in primeren zaslužek, največkrat je prisiljen sprejeti minimalno plačo, s katero je obsojen na majhno pokojnino.

Ali je fleksibilizacija res neobhodno potrebna ali pa gre samo za omejeno socialno zaščitno zakonodaje in dati možnost, da se delodajalec znebi nevšečnih delojemalcev? Ni odveč ponoviti, da delojemalske mezde in plače niso glavna postavka v proizvodjalnih stroških. Sodobni tehnični napredek je k temu precej pripomogel. Tukaj v k deželi ob Srebrni reki smo lahko brali v časopisih, da se je prisotnost delojemalskih plač v proizvodnji v zadnjih letih znižala za 30 odstotkov, a plače delojemalcev so ostale enake ali še nižje, pa še to ni dovolj. Tuja podjetja so v deželah vzhodne Azije plačevala delojemalcem mizerne mezde in plače in tako brezvestno konkurirala na svetovnem trgu, posebej še v tekstilni panogi. To je povzročilo krizo v številnih državah, zaradi brezvestne konkurence so številna podjetja prenehala z obratovanjem in zvišala se je brezposelnost. A prišlo so posledice. Svetovni trg se je prenapolnil s ceninimi proizvodi slabe kvalitete in tako je do pred kratkim v teh gospodarsko cvetočih deželah zaradi znižanja izvoza in proizvodnje prišlo do gospodarske in finančne krize, tuji kapital pa se je začel seliti v druge dežele.

V zadnjih 50. letih je prevladovalo vertikalno vodenje gospodarstva, predvsem v proizvodnji, ob poskusih za uveljavitev horizontalnega sistema, ki ga je priporočala Cerkev v svojem družbenem nauku od Pija XI. naprej. Tudi v sedanji dobi globalizacije in uveljavljanju fleksibilnosti se vertikalno vodenje še utrjuje. Toda kako dolgo? Fleksibilizacija že rodi reakcijo, a ta je še slabotna, tudi sklepi in priporočila Mednarodne organizacije za delo so neučinkoviti. Družbena gibanja, tudi gospodarski sistemi imajo sorazmerno kratko življenjsko dobo. Liberalni individualizem, ki bi naj bil gonilna sila v družbenem življenju preteklega stoletja, je v drugi polovici začel že popuščati pred pritiskom marksizma. Komunizem je v Sovjetski zvezi vzdržal približno 70 let, v deželah vzhodne in srednje Evrope pa 45 let, italijanski fašizem 25 let in nemški nacio-

nalsocializem pa 15 let. Ponovno uveljavljajoči se liberalni individualizem, ki hoče graditi svojo bodočnost na ruševinah komunizma, tudi ne more računati na dolgo življenjsko dobo. Obstojča Evropska zveza, ki bi naj bila njegova hrbtnica, in voditeljske ambicije Združenih držav Amerike ne nudijo dovolj jamstva za zadovoljitev človekovih potreb, ne tvarnih, še manj pa kulturnih in duhovnih. Ko bo v Evropski zvezi včlanjenih večina vzhodno in srednje evropskih držav, ko ne bo več prostora za širjenje, se bodo gotovo začeli še večji notranji problemi. Bo to domovina svobodnih narodov ali samo zveza držav pod vodstvom velikih in močnih, ostale pa naj se zadovoljijo z drugorazrednim položajem?

S pomočjo nekaterih skupin mednarodnega kapitala je pojav velikega širjenja verskih sekt, ki prihajajo iz Združenih držav Amerike, dežel Azije in Afrike. Nekateri sekte imajo že daljšo tradicijo, druge so nove, vse pa nasprotno ali celo sovražne katoliški Cerkvi. Tudi Slovenija ni izjema. V začetku tega leta (1998) je bilo registriranih 59 raznih sekt. Nekateri so finančno na trdni podlagi, scientologija, ki bi naj svojim pripadnikom pomagala iz različnih težav, pobira vstopnino na svoje sestanke 70 nemških mark, pneumologija, ki hoče pomagati proti prehladu, pa 60 nemških mark (Družina št. 10 - 8.3.1998). Scientologija, ki ima sedež v Združenih državah

Amerike, poseduje 150 milijonov kapitala, finančno zelo močni so tudi mormoni in Jehove priče ter nova sekta new age. Ker se znajo ljudem približati v tvarnih potrebah in izrabiti njihovo duhovno in kulturno praznino, dosegajo gotove uspehe.

IZ NAŠE KRONIKE

Vseameriško embalažno združenje CMM je januarja 1998 podelilo odlikovanje „CMM Converter of the Americas“ industrialcu Hermanu Zupanu v priznanje za dosežke in doprinose k razvoju latinsko-ameriške embalažne industrije.

Na 24. mednarodni razstavi knjig in knjižnem sejmu v Buenos Airesu je društvo Zedinjena Slovenija pripravilo vitrino; organizacijo sta prevzela prof. Jana Dobovšek in dr. Vital Ašič, opremo vitrine pa je izdelal arh. Ivan Kogovšek.

Občni zbor društva Slomškov dom je bil v soboto, 25. aprila; odborniki so podali poročila, volitev ni bilo.

7. občni zbor Slovenske latinskoameriške zbornice je bil 27. aprila v Slovenski hiši; po poročilih odbornikov je bil na volitvah izvoljen odbor za naslednjo dobo: predsednik Herman Zupan, podpredsednik Marjan Loboda, tajnik lic. Marko Amon, podtajnik lic. Andrej Troha, blagajnik inž. Tone Podržaj, podblagajnik lic. France Gorše; odborniki: Ciril Oblak, cont. Gregor Hribar, Marjan Petkovšek, Pavel Bajda in inž. Jernej Dobovšek, arh. Marjan Eiletz, Janez Osterc, Marjan Oven in Jože Šenk.

Predsednik Svetovnega slovenskega kongresa dr. Jože Bernik v Slomškovem domu 18. aprila 1998

Tednik „SVOBODNA SLOVENIJA“

že 50. leto v Argentini

PAVLINA DOBOVŠEK

„Svobodna Slovenija“ praznuje le-tos petdeseto leto izhajanja v Argenti-ni. Ko so prve skupine rojakov pričele prihajati v to deželo, je bil med njimi tudi odvnetnik Miloš Stare, že v domo-vini znani politik in kulturni delavec. Novi naseljenci, ki so zapustili svoje domove zaradi Titovega komunistič-nega nasilja, v glavnem niso bili večji španskega jezika, niti niso poznali navad in običajev Argentine. Gospod Stare se je zavedal pomena tiskane besede v rodnem jeziku za naše ljudi. Zato je že 1. januarja 1948 začel izda-jati časopis „Svobodne Slovenije“, ki je poročal o dogajanjih tukaj in v do-movini ter o naseljevanju sorojakov po drugih kontinentih. Bil je živa vez med nami in ima mnogo zaslug, da se je naša skupnost ohranila kot celota.

Dejansko pa je list začel izhajati že koncem leta 1941 v Ljubljani, ko so jo zasedli Italijani. Po razpadu Jugoslavi-je je dr. Marko Natlačen imenoval Miloša Stareta kot predstavnika „Slo-venske ljudske stranke“ v „Narodni svet“, ki je do prihoda okupatorja opravljal vlogo slovenske vlade. Po navodilu stranke je g. Stare že v nov-embri 1941. leta začel izdajati „Svo-bodno Slovenijo“ kot strankino glasilo v ilegali. V glavnem so ga razpečevali člani ilegalne „Slovenske legije“, kate-ro je organiziral Rudolf Smersu, prav tako po navodilih stranke. Širjenje lis-ta je bilo zelo tvegano, saj so razpeče-valce zasledovali okupatorji kakor tu-di privrženci OF, ki so v tistem času že širili svojega „Poročevalca“. Ker so komunisti videli v „Svobodni Sloveni-ji“ največjo oviro za uspeh svoje revo-lucije, so neusmiljeno zasledovali vsa-kogar, ki je bil le malo osumljen, da sodeluje s „Svobodno Slovenijo“. Več sodelavcev lista so nacisti in fašisti deportirali v svoja koncentracijska ta-borišča, kjer so umrli, drugim so dela-li atentate, itd. Miloš Stare, ki je bil znan kot odločen protifašist in proti-nacist ter protikomunist, je moral stalno menjavati svoje skrivališče, tu-di list so tiskali skrito in tajno v vedno drugih prostorih. Predvsem pa je bilo težko nabavljati papir in druge potreb-ščine za tisk, saj je policija noč in dan nadzorovala premikanje prebivalstva.

Ljubljano je italijanski okupator obdal z visoko žico in za vsak vstop ali izstop je bilo treba dobiti posebno dovoljenje. Italijani so uvedli tudi po-licijsko uro od 8. ure zvečer do 6. ure zjutraj. V tem času prebivalci niso smeli zapustiti svojih bivališč brez posebne izkaznice. V nočnem času je bila zapovedana zatemnitev, to je, vsa okna so morala biti zastrta z debelimi zavesami, da ni pronicnil na cesto noben žarek svetlobe. Jasno je, da je bilo v takšnih okoliščinah težko tiska-ti in razpečevati „Svobodno Sloveni-jo“. Poročila in članki pa so bili zelo zanimivi. List, ki je nosil podnaslov „glasilo vseh zasužnjenih Slovencev“, je bralce sproti obveščal o položaju v naši domovini, o delovanju in represalijah okupatorjev in o partizanskih ak-cijah in terorju, katerega so izvajali nad ljudstvom. Istočasno je poročal o svetovnih dogodkih in predvsem o resničnem položaju na bojiščih. Ne smemo pozabiti, da je v tistih letih bila stroga cenzura nad vsemi poroči-li, bodisi v časopisih ali v radiu. Prebi-valstvo je bilo obveščeno le o tem, kar

je dovolil okupator. Zato so bila po-ročila često enostranska in netočna. Strogo je bilo prepovedano poslušati radio zaveznikov, naši radiosprejem-niki so bili blokirani... in pripravljeni na poslušanje samo krajevne odda-jnika. Kogar so okupatorjevi vojaki zasledili, da je na tak ali drugi način poslušal poročila zaveznikov, je bil poslan v internacijo ali pa je bil de-ležen še hujše kazni.

„Svobodna Slovenija“ je pod oku-pacijo vršila svoje poslanstvo: trpeče-mu ljudstvu je dvigala vero v svobodo, katero bo brez dvoma doživelo, istočasno pa odkrivala zločine, katere so zagrešili fašisti, nacisti in komunis-ti. V svobodni Argentini pa je pomaga-la rojakom, ki so se življali v nove kraje in v nove razmere, in obveščala svet o stanju v domovini, nad katero so vladali komunisti. Gospod Stare je imel velik krog sodelavcev, kot npr. Jožko Krošelj, dr. Tine Debeljak, Pa-vel Fajdiga, Pavle Rant, Slavimir Bata-gelj, Ruda Jurčec, Zorko Simčič, Jože Košiček in mnogi drugi. Vestno mu je pomagala tudi Danica Petriček. Veči-na le-teh je že odšla po zaslužen plačilo v onstranstvo, list pa so pre-veze že mlajše moči.

Tednik je po polstoletju obdržal svojo ideološko linijo in je kljub no-vim razmeram še vedno samostojno in neodvisno glasilo slovenske politi-čne emigracije, ki ga po svojih močeh vzdržuje in predvsem podpira moral-no in idejno.

„Pri belem konjičku“ v Slovenski hiši

Zdomska literatura

DR. VLADIMIR KOS

Mirjam Jereb Batagelj

Bila sem še najstnica, ko sem se odločila, da pišem dr. Kosu na Japonsko. Prebrala sem nekaj njegovih pesmi, ki so mi bile všeč, staknila sem njegov naslov, mladostna zagnanost pa me je spravila v stik s tem človekom. S človekom, ki ljubi svoj materin jezik in jezik ljudi, med katerimi misijonsko deluje.

Takoj mi je prijazno odgovoril na pismo. Kljub ogromni zaposlenosti je tudi v nadaljnjih letih vedno za praznike prispela njegova pošta. Nekoč pa sem mu zastavila nekaj vprašanj. In takole je pesnik odgovoril nanje.

Vprašanje: Morda sem bila sama zelo navezana na svojo mamo in sem od nje prejela mnogo, in ker sem sedaj tudi jaz, po božji milosti, mama, bi Vas rada vprašala, če so mama ali oče ali Vaš družinski krog odločilno vplivali na Vaš estetski čut, na ljubezen do branja, do iskanja, do ustvarjanja.

Odgovor: Menim, da sem po očetu podedoval domišljijško moč, mama pa je nam, peterim otrokom, v karseda rani mladosti pomagala razvijati še skriti estetski čut, neprisiljeno, s svojo ljubeznijo do narave in branja; pela nam je/in nas učila peti; ko smo začeli hoditi v šolo, nas je ljubeznivo spodbujala k marljivosti in se iz srca veselila vsakršnih napredkov. Vsa vzgoja je bila na njenih ramenih, ker je bil oče zaradi dela le redko doma.

Vprašanje: Je bil „klic“ ali „poklic“ k pesnikovanju vezan z duhovniškim poklicem? (Nekje tako lepo pravite: „Rad bi dvignil mrak na pragu srca.“)

Odgovor: „Klic“ k pesnikovanju ni bil vezan na duhovniški poklic; kolikor se spominjam, so me pesmi že od otroških let privlačevale.

Vprašanje: Vaše prenosbe, Vaši besedni sklopi so tako polni življenja, da spominjajo nekako na sv. Frančiška, na njegovo začudenje nad stvarstvom, na njegove hvalospesne - „zlato stébelna trobentica“, „dotlej da zemlja, z žejo breja v dežju zacinglja“, breja krizantema, „sivolasa drevesa se ljubijo, njih plod je poln krvi v septembru“, „v rjuhah zlate trave“ -; v Va-

ših poezijah s pesniško besedo poimenujete slovensko in japonsko naravo. Je v Vas prepletanje kultur stalno?

Odgovor: Sestavine slovenske narave in kulture, ki jih nosim v sebi, se mi dopolnjujejo s sestavinami japonske kulture; v slednji ne sprejemam tistih poganskih potez, ki v luči krščanskega razodetja nasprotujejo človeku kot osebi. Sicer pa ne čutim nasprotja; tako Slovenci

kot Japonci se na dnu genetičnih zgodovinskih in zemljepisnih plasti stikamo v občečloveški naravi.

Vprašanje: Verjetno je bila prva Vaša poezija, ki sem jo prebrala in uživala ob njej, tista, ki sem jo zasledila v nekem Vestniku. Če se ne motim, je bil naslov „Vedno manj nas je ob jaslicah“. Je domobranska tema še vedno prisotna v vaših stvaritvah?

Odgovor: Domobranska tema je zmeraj prisotna v obliki spominov, ki se mi zdijo dragoceni, a morajo čakati na primerno priliko, da jih pritegnem v pesem.

Vprašanje: Kljub temu, da diha veliko svežine in sonca iz Vaše poezije, pa je prisotna ona druga realnost, revščina obrobnih ljudi. Kako usklajate intelektualno delo, delo na univerzi in delo med ubogimi?

Odgovor. Ne čutim nasprotja med delom za uboge in umskim delom, čeprav čutim žrtvovanje časa, ki ga delo na dveh (ali celo na več) področjih zahteva. To je praktična šola za vzgojo dejanske potrpežljivosti, ki jo je lahko občudovati, a ne lahko uresničevati. Svet ubogih in umski svet se dopolnjujeta v eno samo resničnost. Dovolite mi, da dodam še eno vprašanje: Kaj si želim z ozirom na svoje pesniško delo? Da bi revije in listi, ki se odločijo za tisk te ali one moje pesmi, tekst pravilno tiskali; znatne tiskarske napake uničijo pesem kot pesem, ker je vsaka beseda premišljeno postavljena.

„PRI BELEM KONJIČKU“

DELAJ DOBRO, VEDNO VESEL!

Z duhovnikom **FRANCETOM OKORNOM** v Čilu
se je pogovarjal **Jože Škerbec**

Prosim te, da bi za bralce naše revije najprej povedal, kdaj in kje si se rodil in nekaj o svoji družini.

Rodil sem se 24. marca 1927. na Malem Ločniku, fara Škocjan pri Turjaku. Doma smo imeli mlin in majhno posestvo. Oče je bil invalid iz prve svetovne vojne. Mati je bila rojena na Vintarjih - fara sv. Gregor; pisala se je Ivana Dolšak. V družini nas je bilo 6 otrok: Anton, Pepca, Jože, Francé, Lojzek in Lojzka - dvojčka, ki sta kmalu po rojstvu umrla.

Otroška leta sem preživel doma, ljudsko šolo sem obiskoval v Škocjanu, do koder sem imel tričetrt ure hoje; prav tako smo hodili k nedeljski maši in drugim pobožnostim v Škocjan.

Po 5. razredu osnovne šole sem naredil sprejemni izpit za škofljsko klasično gimnazijo v Št. Vidu nad Ljubljano. Do konca vojne sem bival v Dravljah v Knobleharjevem zavodu. Ko so nas Nemci pregnali iz škofovih zavodov, smo nadaljevali s šolo pri uršulinkah v Ljubljani in v Baragovem zavodu.

Kako si doživljal turjaško tragedijo?

V septembru 1943. leta sem sodoživljal turjaško tragedijo, skrit v neki podzemski jami. Brat Tone je bil s škocjansko legijo med vaškimi stražarji v turjaškem gradu, ranjen od granate italijanskih topov, ki so pomagali partizanom pri zavzetju Turjaka. Ko se je vaška straža ob partizanskih obljubah amnestije vdala, so mojega brata skupaj z vsemi drugimi ranjenci ustrelili takoj po vdaji. Ujetnike so navezali na bodečo žico, odgnali v Velike Lašče in od tam v Kočevje. Še isti dan smo zvedeli za usodo ranjencev in drugih borcev. Ranjence, pomorjene s strelom v tilnik, so turjaški pristaši OF pokopali na turjaškem pokopališču, brez prisotnosti svojevo pobitih.

Po padcu Turjaka se je nastalila v gradu partizanska oficirska šola. Dva tedna po padcu Turjaka me je prišel iskat glavni terencev okraja, da sem šel kot študent zbirat grajski arhiv in knjižnico. Vse knjige in arhivski material sem znesel v posebno obokano sobo v kleti pred vhodom v grajsko ječo. Ves ta zgodovinsko neprecenljivo važni material je pozneje izginil neznano kam. Grad so

kasneje partizani minirali in rušili na vse načine. Ob koncu novembra se mi je posrečilo priti v Ljubljano in nadaljevati študije.

Kdaj si vstopil k domobrancem?

2. novembra 44. leta sem vstopil k domobrancem, se vpisal v bolničarski tečaj, ki ga je vodil dr. Meršol. Po končanem tečaju sem prevzel ambulanco za domobranske ranjence in rekonvalescente na ljubljanskem gradu. Tam sem bil zaposlen do konca vojne.

Kako si se ob koncu vojne rešil pred partizani?

Ob koncu vojne sva s svojim sodelavcem Benom Marčičem spravila ranjence na skupni vlak za ranjence in jih spremljala do Lesc. Tam so vlak partizanski somišljeniki zadržali in ga izročili partizanom. Vsi zajeti ranjenci so bili umorjeni.

Z dr. Meršolom in njegovo družino smo se preko Brezij prebili v Trzič in od tam preko Ljubelja v Vetrinje. Ko smo bili na Ljubelju, so domobranci z motorjem odpeljali dr. Meršola kot tolmača pri Angležih v Celovcu. Naslednje jutro so nas partizani obsuli z granatami; v veliki zmedbi smo z Meršolovo družino dosegli predor in prišli do dravskega mostu; tamkaj so nas prestregli partizani in nagnali na travnik ob Dravi. Kmalu za nami je

dospela četa domobrancev, očistila položaj in dravski most je bil zopet odprt. Ko smo z gospo Meršol in otroki dospeli na most, nam je prihitel peš nasproti dr. Meršol. Na travniku pri Vetrinju, pod milim nebom, skupaj z Meršolovo družino, smo preživeli 14 dni. Od tam smo se preselili v neko zapuščeno tovarno za samostanom. Ko so Angleži začeli vračati domobrance, z lažjo in zvijačo v Slovenijo, sem s štirimi dijaki odšel proti Italiji. Po mnogih težavah in nevarnostih, nobeden od nas ni imel dokumentov, smo prispeli peš do Brixna na Južnem Tirolskem. Bili smo sprejeti v Misijonišče Srca Jezusovega - Milland pri Brixnu. Ob začetku šolskega leta sem se vpisal na klasično gimnazijo Vinzentinum in nadaljeval gimnazijske študije.

Kdaj si se odločil za duhovniški poklic, kdaj vstopil v semenišče?

Za duhovniški poklic sem se odločil na dolgi in nevarni poti v izgnanstvo. Za izpite čez 8. gimnazijo in maturo sem odšel iz Brixna v begunsko taborišče Senigallia in tam na slovenski begunski gimnaziji napravil izpite in maturo, se vrnil na Tirolsko in se tamkaj vpisal na slovensko begunsko teološko fakulteto, ki je bila tedaj v Brixnu. Iz Brixna sem z drugo skupino teoloških profesorjev in bogoslovcev odšel v emigrantsko taborišče Bagnoli pri Neaplju. Od tam pa z ladjo Santa Cruz v Argentino.

Naše semenišče je sprejel škof iz San Luisa, mons. Emilio di Pasquo. Življenje v semenišču je potekalo po pravilih semenišč; učenje je bilo zelo solidno; bilo nas je okrog 30 bogoslovcev; v hiši je vladalo medsebojno prijateljstvo in domače okolje. Zunaj pa nas je obdajala pampa in tujina, kar smo še posebej občutili ob tedenskih sprehodih.

V 4. letniku smo se morali preseliti v Buenos Aires. Nekaj časa smo bivali po slovenskih družinah in hodili pomagat slovenskim obrtnikom pri razširjenju kupljene hiše za naše slovensko semenišče. S preselitvijo v Buenos Aires smo prišli v bližino slovenske skupnosti.

Semeniška leta sva preživljala skupaj in bila tudi skupaj posvečena, potem pa so se naša pota ločila. Kje si imel novo mašo?

29. novembra 1953. nama je dr. Enrique Rau, škof iz La Plate, podelil mašniško posvečenje skupaj z Bogdanom Makovcem in Alojzijem Starcem. Novo mašo sem pel v Floridi pri g. Avguštinu, pridigal je duhovni svetnik Alojzij Košmerlj, pel pri novi maši zbor Gallus, novomašno kosilo so pripravili sorodnika Lojze Žužek iz Ezpelete in Jernej Marolt

družini Malgaj v Carapachayu; za „novomašnega tovariša“ mi je bil bogoslovec Franc Grom.

Vsem osebam, ki so me spremljali in tudi pomagali na dolgi in težki poti do oltarja, sem iz srca hvaležen in se jih dnevno spominjam pri molitvi in sv. maši.

Zakaj si se takoj po novi maši odločil za delovanje v Čilu?

Na povabilo prijatelja Jožeta Kunčiča, ki je sedaj župnik pri sv. Križu pri Trstu, tedaj pa bil kaplan pri g. Janezu Moharju v Curacautinu, približno 650 km južno od Santiaga, sem se odločil za ta kraj in odšel za drugega kaplana v Curacautín - Chile.

Župnija sv. Petra v Curacautinu je velika po številu prebivalcev in razsežnosti. Moje delo je bilo pouk v farni šoli, pouk verouka v državnih šolah, pisarna in dušnopastirska oskrba podružnice Selva Oscura, 40 km daleč od Curacautina. Po dolgoletnem delovanju slovenskih duhovnikov je škof iz Temuca, kamor spada Curacautín, izrazil, da je to najboljša fara v škofiji in v Čilu sploh.

V Čilu je delovalo precej slovenskih duhovnikov, nekateri za krajši čas, drugi desetletja ali do smrti. Kateri so že umrli? Kateri ste še danes?

V Čilu so delovali sledeči slovenski duhovniki: Začasno: Janez Markič, Jože Guštin, Franc Fekonja, Martin Maroša SDB, Martin Turk in Jože Kunčič. Še vedno smo tu mons. Janez Mohar, Andrej Pogačar, Franc Okoren, Ludvik Tomazin in Tone Gril. Do smrti so tu delovali Anton Žagar, Franc Kupljenik, dr. Anton Trdan in Andrej Prebil CM. Tudi dva redovna brata - salezijanca sta posvetila svoje življenje Čilu: Mirko Jerala in Franc Prevc.

Kdaj si postal župnik v Selvi Oscuri in kako bi kratko opisal svoje življenje in delovanje?

1. aprila 1962. je škof Bernardino Piñera ustanovil faro Selva Oscura in me imenoval za njenega prvega župnika. Kraj ima približno 4.500 prebivalcev in meri 1.800 km². Edino strnjeno naselje je vasica Selva Oscura s 500 prebivalci; vse ostalo prebivalstvo je pa raztreseno po širnem farnem ozemlju. Polovica prebivalcev so Indijanci plemena Mapuches (ali Araukanci) in polovica Čilenci (mešanica s špansko in indijansko krvjo). Selva Oscura velja za najrevnejšo faro na jugu Čila. Prebivalstvo se preživlja z delom na veleposestvih, nekateri pa imajo tudi sami majhna posestva.

Začetki mojega bivanja in pastirovanja v Selvi Oscuri so bili izredno težki. Za vzdrževanje sem imel živila, ki so prihajala iz USA, po Caritas Chile (koruzni in pšenični zдроб, mleko v prahu, margarina in včasih tudi riž), ki so jih pošiljali na fare za reveže. V času žetve sem hodil na njihve vernikov in zbiral pšenico, ki je glavni pridelek v tem kraju.

Za vozilo mi je služila kamioneta „Chevrolet - Apache 36“, ki sem jo izprosil od družine De la Maza - Lavandero, in uvozil iz USA preko Caritas Chile brez obdavčenja.

Glede pastoralnega dela sem bil delno vpeljan že prejšnja leta, ko sem hodil iz Curacautina v Selvo Oscuro kot kaplan. Ko se je ustanovila fara in sem se preselil v Selvo Oscuro za stalno, sem začel s pastoralnim delom na vseh področjih: dnevna sv. maša, skrb za lepo bogoslužje, verouk v šoli, dobrotelost, obisk bolnikov in dnevni stiki z ljudmi.

Težje je bilo z Indijanci, ki so po nekaterih redukcijah prvič prišli v stik z duhovnikom, ko sem prišel do njih na konju in v talarju. V štiridesetih letih delovanja v Selvi Oscuri se mi je posrečilo organizirati 18 majhnih verskih skupnosti in jim zgraditi lesene kapele. Vse te skupnosti sem obiskoval enkrat na mesec, jim maševal in jih poučeval o krščanskem življenju; s časom so ljudje začeli prejemati zakramente.

Znamenita je tvoja farna ambulanta v Selvi Oscuri. Kako si jo mogel

ustanoviti in vzdrževati? Kdo jo sedaj vodi?

Od začetka svojega bivanja in delovanja v Selvi Oscuri sem želel pomagati tudi bolnim. V ta namen sem ustanovil farno ambulanto, jo prijavil pri državni zdravstveni ustanovi in jo osebno attendiral. Zdravila sem iskal po laboratorijih in pri zdravnikih; hkrati sem se spopolnjeval v zdravstveni vedi. V štiridesetih letih sem osebno attendiral 104.862 pacientov. Sprejemal sem jih zastoj in jim tudi zastoj dajal zdravila. Težje bolnike sem napotil ali jih osebno peljal v bolnišnico v Victorijo ali v Temuco, kjer sem imel dobre zveze z zdravstvenim osebjem. Vsakega bolnika sem vpisal v ambulanto knjigo z vsemi osebnimi podatki, diagnozo in zdravljenjem. Vse te knjige so shranjene do danes. Da je bilo vse to mogoče, uresničiti, moram omeniti, da so mi pri tem pomagali nekateri rojaki. Posebej bi omenil gospoda Antona Gabra iz ZDA, gospe Slavko Petek, poročeno Levstik, njeno sestro Terezijo, poročeno Kromar, obe iz Toronta, in pa gospoda Štefana Novaka - tudi iz Kanade.

78. leta sem obiskal svojega prijatelja Jožeta Puša v Nemčiji. On je s pomočjo svojih kolegov - profesorjev in študentov organiziral „Zvezo prijateljev Selve Oscura“. Od tedaj naprej dobivam zastoj vsa zdravila, ki so potrebna v ambulanti. Poleg zdravil so člani zveze omogočili 43 dijakom študij, 37 indijanskim kočam streho iz cinka, električno napeljavo v indijanski šoli Amaza in avtomatično ele-

Slovenski duhovniki v Čilu (ob zadnjem obisku Vinka Zaletela s Koroške):

Od leve:

raj. Vinko Zaletel, Andrej Pogačar in Franc Okorn.

Sestra SILVA ŽUŽEK SCMM

o svojem življenju in delu

Meseca januarja letos je bila na obisku družinskih članov v Argentini sestra Silva Žužek, ki je pred 35 leti zapustila Argentino in vstopila v Družbo katoliških zdravniških misijonark. Na prošnjo urednika DŽ je kratko opisala svoj misijonski poklic in svoje redovniško življenje.

Starejšim bralcem „DŽ“ je znano, da sem leta 1963 odšla iz Argentine in vstopila v red „Society of Catholic Medical Missionaries“ (SCMM, Družba katoliških zdravniških misijonark) v Philadelphiji, ZDA. Moj namen je vedno bil, da bi delala v misijonih.

To družbo je ustanovila l. 1925 avstrijska laična zdravnica v Washingtonu, ZDA, dr. Ana Dengel, ki je več let kot taka delovala v muslimanski deželi, v severozahodni Indiji (sedaj Pakistan). Tam je spoznala ogromne zdravstvene potrebe, posebno za žene in otroke. Sklenila je, da jim mora več pomagati kot samo delati zanje nekaj let. Leta 1923/24 se je vrnila v Anglijo in poslala tamkajšnji misijonski odbor za pomoč.

Ker ji niso mogli pomagati, so ji nasvetovali, naj gre v ZDA.

Čeprav tam ni nikogar poznala, je šla s tajnico tega odbora, gđč. Willis, v ZDA. Po več letih iskanja pomoči v Ameriki ji je postalo jasno, da mora za

uspešno, dolgoročno pomoč v misijonskih deželah sama ustanoviti sodobno žensko, profesionalno, versko družbo, ki se bo posvetila zdravstvenim potrebam. In tako so se 30. septembra 1925 v mestu Washingtonu (D.C.) zbrale 2 laični zdravnici in dve bolničarki in so ustanovile Družbo, brez vsakih sredstev, vendar z globokim prepričanjem, da je to božja volja. Na koncu svete mase se je duhovnik obrnil in rekel „In ve štiri, bodite združene!”

Že čez nekaj let so prve sestre odpovalovale v isto bolnišnico v severozahodni Indiji, kjer je dr. Ana Dengel delovala kot laična zdravnica (to je v mestu Rawalpindi). Po takratnih rimskih zakonih se naša Družba še ni mogla imenovati „Kongregacija”, ampak „pobožna družba” z zasebnimi zaobljubami. Leta 1936 se je to spremenilo in leta 1942 so nam dovolili tudi javne zaobljube. Od takrat se tudi uradno imenujemo „S.C.M.M.” (na kratko MMS ali tudi „Medics”).

Od začetnih 4 članic je Družba narasla nad 700 do leta 1967. Imele smo bolnišnice, šole za bolničarke in babice itd v 35 deželah: napr v Indiji, Pakistanu, Indoneziji, Venezueli, Afriki... Posamezne sestre so delovale še v drugih deželah, vendar nismo povsod imele bolnišnic. Po naročilu papeža Janeza XXIII., naj posodobimo naše življenje in delovanje, je naš generalni kapitelj odločil leta 1967, da je treba marsikaj spremeniti. Ena teh

ktrično črpalko za pitno vodo, zgradbo enega razreda v državni šoli Pehuenco, in še mnogo drugih dobrih del.

Prijatelj Jože Puš je s svojo gospo in dijaki zelo uspešno organiziral tudi nabirko obleke, obutev in naočnikov in mi letno pošiljal v Selvo Oscuro za najpotrebnejše.

Zelo važno pomoč je dobilo 21 najrevnejših indijanskih družin, ki jim je omenjena nemška zveza kupila nove lesene hiše s 3 spalnicami, obednico in dnevno sobo; vsaka hiša stane približno DM 7.445.

Od mojega odhoda iz Selve Oscure vodi ambulanto bolničar Manuel Evandro González Escobar. Zveza iz Nemčije mu je plačala bolničarsko izobrazbo in od leta 1991. mu posredujejo mesečno plačo. Fant je delal z menoj že 5 let, sedaj pa vodi ambulanto sam uspešno naprej. Zadržna odgovornost za ambulanto in stiki z nemško dobrodelfno zvezo so pa še vedno na mojih ramah.

Kako si se mogel odločiti po tolikih letih delovanja v Selvi Oscuri, da si prevzel novo župnijo?

Po tolikih letih mi je bilo resnično

težko zapustiti ljudi in kraj, kjer sem preživel vse svoje duhovniško življenje. Na prošnjo škofa iz Temuca sem se po daljšem premisleku in v duhu pokorščine odločil za novo farno „Marijinega brezmadežnega spočetja” v Angolu. To je najstarejša fara v škofiji z arhivom od začetja (1862). Župnija je v središču mesta, šteje okrog 12.000 prebivalcev, nedeljnikov je okrog 600, imamo šest podružnic, za pomočnika imam enega rednega in enega začasnega diakona, ki bo letos posvečen v duhovnika, pastoralni in ekonomski svet in 20 katehistinj. Oskrbovati moram dušnopastirsko tudi bolnišnico. Kot župnik skušam oblikovati skupnost vere, bogoslužja in medsebojne solidarnosti. Kot osebno geslo sem vsa leta imel: Delaj dobro, vedno vesel.

Po 44 letih pastirovanja v Čilu si se popolnoma navadil na deželo in ljudi. Redno se obiskujete med seboj mons. Janez Mohar, sobrat Andrej Pogačar in ti in se vedno med seboj pogovarjate po slovensko. Prejemate tudi slovenske liste in knjige ter glasbene kasete iz domovine in od slovenskih skupnosti zunaj Slovenije. Kljub temu sem prij-

tno presenečen, da gladko in brez mešanice španskih besed govoriš svoj materni jezik, kadar se srečaš s sorojaki. Čeprav si zemljepisno tako daleč, te vsaj včasih obiščejo Slovenci.

V teh 44 letih mojega bivanja v Čilu so me obiskali številni rojaki, zlasti iz Argentine: dr. Franc Gnidovec, ti s sestrom in nečaki, sobratje Milan Povše in Mirko Grbec, Janez Ogrin, Lojze Zupančič in Jože Horn, gđčni. Mija Markež in Katica Kovač, rojak Janez Kožar z družino, bratranec Lojze Žužek, rajni Marjan Pograjc z gospo in sinom, g. Franc Hrovat z gospo, g. Milan Keržič z gospo, dr. Vital Ašič, g. Milan Magister z družino, g. Franci Markež z družino, pokojni g. Nace Glinšek, g. Ivan Merlak, dr. Lojze Kožar in hčerka iz Portoroža, g. Zvone Žigon iz Postojne, g. Karel Wolbank, gđč. Sonja Ferjan in dr. Franc Rodé z gospo iz ZDA. Obiskov in srečanj z rojaki sem bil vedno vesel. Tako sem imel vsaj včasih priložnost govoriti po naše.

Zahvalim se ti za pogovor in ti želim še veliko zdravih in delovnih let ter uspeha pri tvojem napornem dušnopastirskem delu.

odločitev je bila, da se bolj posvetimo preventivnemu zdravništvu in še bolj sodelujemo v tem pogledu z vladami misijonskih dežel in tudi s protestanskimi ali drugimi zdravstvenimi delavci. To je tudi pomenilo, da smo pospešile izročanje naših zdravstvenih zavodov domačinom.

Od začetka naše Družbe je Mati Ana Dengel hotela, da ostanemo v misijonskih deželah samo tako dolgo, da se vzgoji domačine, me pa odidemo na nove postojanke, kjer so potrebe še večje. Trenutno imamo ustanove še po 25-27 državah: Pakistan, Indija, Afrika, Indonezija, itd. V mnogih državah se posvečamo tistemu delu (apostolatu), ki je tam najbolj potreben.

Kdaj sem začutila misijonski poklic? Med drugo svetovno vojno nas je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman naprosil, naj v zadoščanje za zločine opravljamo pobožnost prvih petkov, prvih sobot, tedenski križev pot itd. In naj to delamo po skupinah: mladina, študenti, zakonci. Dobro se spomnim, da sem v postu, verjetno leta 1942/43, po križevem potu v naši župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani klečala pri velikem križu in iz srca mi je prišlo: „Tvoja sem, vzemi me.“ Imela sem vtis, da mi je v duši reklo: „Da, moja si, hočem te.“ In od takrat najprej sem nosila v duši trdno in globoko zavest, da me Bog hoče imeti v svoji službi. Seveda takrat nisem vedela, da bo preteklo celih 20 let do uresničitve te želje.

Prišlo je begunstvo od leta 1945-48, nato izseljenstvo v Argentini in očetova smrt leta 1952 v Floridi. Pokojni msgr. A. Orehar mi je dal moder nasvet: „Vsaj

10 let ne še od doma. Študiraj, pripravi se na misijone.“ To sem tudi storila. Diplomirala sem iz farmacije v Buenos Airesu l. 1960. V letih študija sem brala v Katoliških misijonih članke pok. Karla Wolbanga o kongregaciji Katoliških misijonskih zdravstvenih se-ster in po raznih posvetovanjih sem tudi zaprosila za vstop: to se je zgodilo oktobra 1963.

Moj namen je bil odpotovati v Philadelphijo, ZDA, (kamor so mi vrhovne predstojnice nasvetovale) po najkrajši poti. Hotela sem se še naučiti angleščine pred vstopom v oktobru 63 in imela bi za to nekaj mesecev na razpolago. Naša pokojna mama pa mi je rekla: „Zdaj, ko si opravila vsa dela, si prosta in imaš še nekaj mesecev do vstopa, te prosim, da obiščeš vse svoje brate in sestre, ki jih že nismo videli od leta 1945 ali 1948.“ Pogovorili smo se v družini o tem in bili s tem predlogom zadovoljni.

Potrebovala sem vizume za Brazilijo, Italijo, Jugoslavijo, Francijo in Anglijo. Nikjer ni bilo težav, razen na jugoslovanskem konzulatu v Buenos Airesu. Rekla sem Bogu: „Če je Tvoja volja, da to potovanje opravim, mi bodo tudi ta vizum dali.“ Prosila sem za dva tedna. Ko se vrnem čez nekaj tednov na jugoslovanski konzulat, so mi dali vizum za 30 dni. Koncem maja leta 1963 se torej odpravim na to dolgo potovanje do Philadelphije: dva tedna v Braziliji, teden v Rimu, 30 dni v Sloveniji; teden dni v Franciji, dva tedna v Londonu in nato v Philadelphiji. Še nekaj zanimivega: v Italijo sem prišla 20. junija 1963. Naslednji dan pravi brat Ivan: „Greva malo po mestu, pa še na Trg sv. Petra; tam kardinali volijo novega papeža že

več dni; vendar, kot izgleda, ga danes še ne bodo izvolili.“ In sva šla. Ko sva skoraj odhajala s Trga sv. Petra, se ozrem še enkrat in vidim belí dim! Povem to Ivanu in mi ne verjame. Potem se še on ozre in ga vidi. Pravi: „Sedaj pa ostaniva tu, kajti tale ogromni trg bo v pol ure napolnjen.“ In to se je res zgodilo. In kmalu potem se pokaže na balkonu novi papež Pavel VI., 21. junija 1963, na praznik sv. Alojzija. To se mi je zdel zelo važen in pomemben dogodek, ravno pred mojim potovanjem v Jugoslavijo.

V Philadelphijo sem prišla po 16. avgustu leta 1963. Tam je bilo vse drugačno in novo. V duši pa je bilo pričanje, da to je zame božja volja. Po postulantatu, noviciatu in junioratu so me leta 1967 že poslali v našo bolnišnico v mestecu Fort Portal v Ugandi v vzhodni Afriki. Nato leta 1973 v Berekum, Ghana, v zahodni Afriki. Vsakič je bil to nov svet, nova kultura, jeziki, verstva itd.

Leta 1978 so v Argentini spremenili zakon o državljanih, ki se nahajajo zunaj države: dvakrat se jim za dve leti še obnovi potni list namreč v Argentini, nato - ali se vrnejo v Argentino ali zgubijo državljanstvo. O tem me je obvestil brat Tone, ki je odvetnik. Ker sem že tako nameravala na poslovni obisk v Severno Ameriko za nekaj mesecev, so prednice svetovale, naj še to uredim v Buenos Airesu. Obnovili so ga do decembra 1980. Po načrtu sem tudi predala svoje delo v lekarni v naši bolnišnici oktobra 1980. Prednice so svetovale, naj se takrat vrnem v ZDA in zaprosim za državljanstvo. To sem storila in februarja 1981 sem bila že v ZDA. Seveda je bilo treba najprej dobiti dovoljenje za stalno bivanje in od tega naprej šteti 5 let neprestanega bivanja v ZDA. In šele potem sem mogla prositi za državljanstvo. Dobila sem ga v maju 1987. V teh letih sem tudi revalidirala argentinsko farmacevtsko diplomu, kar mi je pozneje služilo v Afriki. Leta 1987, avgusta meseca, sem že odšla v Malawi, jugozahodno Afriko, in od tam sem se vrnila leta 1991 v ZDA.

Ko o svojem življenju premišlujem, posebno še od začetka druge svetovne vojne, od leta 1940 naprej, se vidi, da me je Nekdo vodil vsa ta leta in me varoval z veliko ljubeznijo. Zakaj se mi ni nič zgodilo v Ugandi, v času Idi Amina? V Ghani pod prejšnjimi predsedniki, v Malawi pod diktatorjem Banda? Kdo je zame molil? V tem življenju si ne morem predstavljati gotove osebe, dogodke, dejstva: šele v večnosti bom, upam tako, spoznala skrivnost svojega življenja.

Sestra Silva Žužek v bolnišnici mesta Phalombe (l. 1990) v državi Malawi (južnovzhodna Afrika).

LUDOVIK CEGLAR

pisatelj in zgodovinar

ALOJZIJ GERŽINIČ

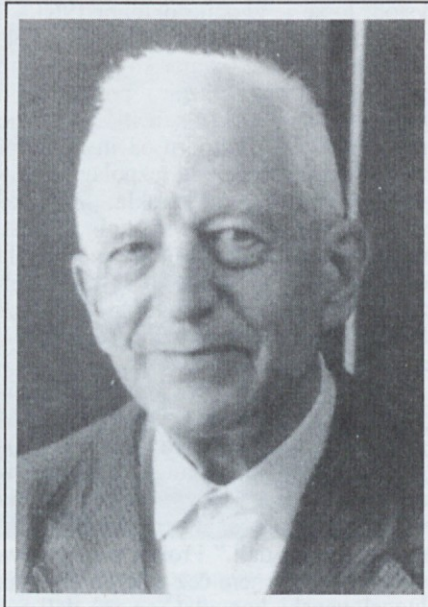
Neutrudni Jezusov in Marijin častilec in delavec, dušni pastir, pisatelj in preiskovalec nepreglednih usod naših ljudi med vojsko in po njej, je 4. februarja umrl v Braziliji, kjer je deloval 43 let. Duhovno življenje je prineslo pregled njegovega življenja in dela. Prav je, da se še pomudimo pri številnih plodovih njegovega peresa.

Sam pravi, da ga je za pisanje pridobil sourednik revije Duhovno življenje Jože Jurak. Pod imenom Gregor Hribar je Ceglar v tem mesečniku popisoval delovanje begunskega duhovnika v visoko ležeči vasi - spomine na svoja tri koroška leta. Zgodbe so pozneje izšle v dveh knjigah *Stemeniški župnik* (1985) in 86). V mislih na šolsko mladino in prireditve je napisal pesmi *Mati, domovina, Bog*. Več jih je že uglasbenih.

Leta 1966 je presenetil slovenski svet spis *Boj slovenske manjšine v krški škofiji na Koroškem-Avstrija za verski pouk otrok v slovensčini* (Zbornik Svobodne Slovenije 1966, str. 59-105). Posvetilo se glasi: Ob 1100-letnici prihoda sv. apostolov Cirila in Metoda k slovanskim narodom posvečamo to delo velikemu prijatelju Slovencev in Slovakov papežu Dobremu, branilcu miru na osnovi resnice, pravice, ljubezni in svobode v zahvalo za okrožnico Pacem in terris. Kot avtor tu začetega razpravljanja je naveden dr. Anton Podstenar. Sledila so nadaljevanja v vseh naslednjih Zbornikih (do 1973-75). Kakšno ni-

Težko mi je tudi navesti vsa ali nekatera izkustva: saj jih je bilo toliko in so bila tako pisana. Nekaj pa je bistvenega: naj hodim kjer koli po svetu, vedno me spremlja moje slovenstvo, moja slovenska domovina, vera mojih prednikov in kjerkoli srečam Slovence, smo že doma! Ko se vračam v Argentino, Brazilijo, Slovenijo, na obiske domačih na gotovo število let, vedno dobim tam slovensko skupnost! Kar ne morem si misliti Argentine brez naše skupnosti.

Zato kličem vsem Slovincem in Slovenkam po svetu: „Še tako naprej, za vedno,“ z globoko hvaležnostjo v srcu vsem, ki se tej skupnosti posvečajo že toliko let.

zgotno delo so opravljali avstrijsko-nemški nacionalistični fanatiki! Najbolj žalostno je to, da je laičnim sovražnikom Slovencev, generalnemu vikarju dr. Jožefu Kadrasu, župniku mnogopiscu Viljemu Mucherju i.dr. botrovalo vodstvo krške škofije. Avtor zapiše: „Sedanji krški ordinariat sodeluje pri ponemčevanju slovenskih otrok in je zato odgovoren za zastrupljanje duš slovenskih otrok.“ (Zbornik SS 1966, str. 82). „(...) To 'zastrupljanje duš' in kvarjenje značaja traja na Koroškem že nad 150 let. (...) **Ponemčeni Slovenci, narodni odpadniki in njihovi potomci so obubožani izkoreninjenici z zastrupljeno dušo in zato bolešno nerazpoloženi do naroda, iz katerega so izšli.** Narodu, h kateremu so prešli, niso v čast. Narodu, od katerega so se nasilno izločili, pa so v veliko škodo (...), s tem da ga sovražijo, prezirajo, smešijo in preganjajo.“

Odmev te velikanske obravnave o uničevanju Slovencev na Koroškem je bil silen. Minister dr. Miha Krek je Boj... nazval senzacionalno delo, Goriški Katoliški glas ga je ocenil kot „najtehtnejšo dokumentacijo manjšinske problematike med Slovenci“. Podobno Tabor. Uganka je bila, kdo se skriva pod imenom Podstenar. V Celovcu so za pisca imeli dr. Jožka Tischlerja, drugod so mislili na dr. Antona Trda-

na. Dr. Filip Žakelj je odpotoval v Brazilijo, da odkrije avtorja. Ob Ceglarjevi 60-letnici je na večerji povedal, da mu je župnik Ilc potrdil domnevo: to je Ceglar. Splošno presenečenje! Danes je to senzacionalno delo pozabljeno, pa bi ga nujno morali ponatisniti.

V letih 1975 do 1981 je nabiral vire za obdelavo misijonarja kapucina Janeza Madona - Serafina Goriškega (r. v vasi Podlaka na Bajnski planoti 29. V. 1829, umrl 3. XII. 1918 v naselju, ki ga je sam ustvaril). Od leta 1872 do smrti je deloval v Braziliji, največ v gozdovih med Indijanci. Gradil jim je krščansko civilizacijo. Bil je junak dela, junak v trpljenju za Boga in duše. O njem je bilo v tujih jezikih veliko napisano, a nič o tem, da je Slovenec. Ceglar je s svojo knjigo *Apostolski misijonar oče Serafin Goriški* (Goriška MD, 1982, 450 strani z zanimivimi ilustracijami) zvesto popisal njegovo življenje in popravil mnogo napak drugih piscev.

Zelo pomembno je Ceglarjevo globoko poznanje in prikazovanje najvažnejšega pojava našega stoletja: fatimskih Marijinih prikazovanj, prošenj in naročil. O njih in njih usodi je Ceglar nagradil v Vestniku sila gradiva. 3. decembra 92 mi je pisal: „Če ne bi bilo Vas in Vestnika, bi jaz sploh ne mogel nič pisati (...). Vse, kar sem napisal, drži.“ O fatimski zadevi se oglašča od leta 85 tudi v lemontski Ave Maria. Končno so izšle o teh stvareh tri knjige: *Prikazovanja fatimske Gospe* (87, Celovec); *Sporočila fatimske Gospe* (91, ljubljanska Družina) in *Prošnje fatimske Gospe* (97, Stična, Cistercijska opatija). Opat Anton Nadrah pripominja: „To delo našega velikega poznavalca fatimskih dogodkov prihaja med Slovence ob 80-letnici prikazovanj fatimske Gospe, ravno v času, ko nas obiskuje fatimska Marija Romarica (...). Naj prispeva k duhovni prenovi slovenskih kristjanov v času priprave na slovensko sinodo in dvatisočletnico Jezusovega rojstva. V načrtu je Ceglar imel še četrto knjigo o fatimski Gospe: *Molitev fatimske Gospe*. Vsebinska le-te je izhajala 8 let v Ave Maria.“

Iz medvojne dobe je Ceglar zasledoval in opisal v Vestniku žrtve nacističnih tiranov, duhovnike, ki so trpeli in umirali po taboriščih (88-90). Obširno je poročal o preganjanju in umorih slovenskih duhovnikov na Štajerskem, Gorenjskem in na Hrvaškem.

V Vestnik (83-89) je pošiljal številna dopolnila h Kolaričevi knjigi Škof Rožman.

Ludovik Ceglar je imel še dosti povedati in je pripovedoval v Koledar-

jih DM (Celovec): Slovenci v Čilu, Brazilju; slovenski misijonarji; v mesečniku Vera in dom, v Svobodni Sloveniji, v ZSS 1962, v Koledarjih Ave Maria.

V devetdesetih letih se je posvetil predvsem Antonu Vovku, ki je l. 1962 postal prvi ljubljanski nadškof. Veliko delo (*Nadškof Vovk in njegov čas, 1900-1963*) obsega 4 knjige (1993, 95, 97; četrto: dopolnila, popravki, kritike je pisec v glavnem že izdelal, tako da je njegov brat Karel, ki je zaradi Ludovikove zapuščine pohitel v Brazilijo, lahko pripravil izdajo.) Ta monografija predstavlja osebnost mučeniškega duhovnika, ki je po Marijinih besedah (Glasnik Kraljice miru) postal zavetnik naših duhovnikov. Hkrati pa vsebuje vsakršno gradivo o razmerah tiste strašne dobe.

+ + +

Omenjena je bila samozavestna gotovost skromnega, v dobro bližnjega usmerjenega g. Ludovika: „Vse, kar sem napisal, drži.” To priznanje mu je dal mdr. že urednik Vestnika Bine Magister: „Kadarkoli sem prebiral Vaše prispevke, sem se čudil, s kako natančnimi navedki ste podprli vsak zapisan podatek, kako vestno ste beležili vsakršno najmanjši vir.” (V pismu 28.I.93). Res preseneča Ceglarjeva zaganjanost v resnico in njegov neizčrpani trud za to, da jo doseže. Pri tem je terjal pravico, da izbere pravi način izražanja, in zavračal kritike in uredniške, kateri so mu vsiljevali svoj pravopis, svojo zavzetost za določeno besedo i.pod.: „Zlasti glede jezika si mladi domišljajo, da vedo več ko mi, pa čeprav je kdo hodil le v hrvaško šolo.” (Pismo meni 18.III.93. Tudi nadaljnji citati so iz pism meni). Ob Vovku II: „Kriv sem seveda vsega jaz, vsakdo pa lahko dela, kar hoče, z mojim besedilom.” (19.III.94) Ob pripravah na izid Fátime III v Novem mestu: Neki tipkar „mi popravlja, kot bi jaz ne bil hodil v šolo.” Celó dr. Str-le, kateremu so dali brati tipkopis, „hoče dati več besed črtati - pa so vse v pravopisu. (...) Me silno draži.” (3.IV. 97). Ena teh besed je bila **vojska** v po-menu bellum; prav za to staro slovensko besedo se je moral bojevati zlasti z uredniki in lektorji v Sloveniji, kateri so hoteli **vojno**. „Mene boli že ena napaka (...) Moj tipkar je lani v Ljubljani slišal, da imam zastarel jezik. Bajje pišem tudi preveč znanstveno.” (10.VII.97)

Na neko posebno težavo pri zbiranju podatkov kaže ob Vovku II tole: „Nekateri gospodje se silno bojijo dati poročilo. Dva drug drugemu očitata, da je drug preveč povedal” (9.VIII.94).

IZ NAŠE KRONIKE

Na občnem zboru Slovenske kulturne akcije 25. aprila v Slovenski hiši je bil izvoljen odbor: predsednik arh. Marjan Eiletz, podpredsednika dr. Jure Rode in dr. Katica Cukjati, tajnica Milena Ahčín, pomočnica tajnice in referentka za mlade ustvarjalce Andrejka Papež, blagajnik Lojze Rezelj, v nadzornem odboru Milan Volovšek in arh. Jure Vombergar; vodje odsekov: literarnega Tine Debeljak, filozofskega dr. Mirko Gogala, teološkega dr. Jure Rode,

(Obenem: „Ko bi imel tipkarja! Moj naredi le 9 strani na mesec.”)

Neprestano ga je težila usoda domovine: „Me zanima, ali bodo posvetili Slovenijo in prezrli Rožmanovo in Vovkovo posvetitev” (1955). „Da je Slovenija prišla tako poceni skoz, pripisujem tema posvetitvama in žrtvam komunistov, a prišle bodo še hude reči” (19.VI. 92). „Nočejo posvetiti Slovenije Marijiniemu Brezmadeznemu Srcu” (8.XI.94). „... računam s tem, da se bo začelo slabšati” (v Sloveniji). „Komunizem ni mrtev (...). Ker se v Ljubljani skoraj nihče ne zmeni za Fátimo, tudi nas nič drugega ne čaka.” (8.XII.95)

V zadnjem pismu (10.XII.97) potoži: „S težavo zdelujem Vovka IV. Dodatki in opombe dajo dosti dela. Zato sem opustil dopisovanje.” Nadaljeval je članke o splavu („gnusnem hudodelstvu” - Koncil, Natanson) v Vestniku 84-86).

Ceglar je včasih pomislil, da bi se naselil v Argentini; še rajši bi gotovo odšel domov. O tem je 8.XII.95 povedal: „Mislim sem na vrnitev domov, a ne grem zaradi mraza, ga ne bi več zdržal. Pokojnine ne bi dobival, dokler nimam tu zastopnika. Pa tudi računam s tem, da se bo začelo slabšati.” Vztrajal je torej do zadnjega v daljni tujini ter „izpolnjeval svoj načrt, ki si ga je zastavil v tem desetletju”, kot je napisal njegov brat Karel v Družini. Vse to „v prepričanju, da ga vzdržuje pri zadostni moči fatimska Gospa.”

družbeno-zgodovinskega dr. Katica Cukjati, gledališkega Lojze Rezelj, glasbenega prof. Ivan Vombergar, likovnega Milan Volovšek in Andreja Hrovat, urednik Meddobja Vinko Rode, uredništvo Glasa - odbor, predstavnik za Evropo Lev Detela.

51. redni letni občni zbor društva Zedinjena Slovenija je bil v nedeljo, 26. aprila, v Slovenski hiši; poročali so tajnica Ivana Tekavec, blagajnik cont. Milan Magister, podpredsednik, zadolžen za institucionalne odnose, dr. Vital Ašič, kulturni referent arh. Ivan Kogovšek, mladinski referent prof. Tine Vivod, referent za šolstvo France Vitrih, ravnateljica Srednješolskega tečaja RMB prof. Neda Vesel, referentka za tisk Pavlina Dobovšek, referent za zgodovino Albin Magister, za nadzorni odbor dr. Jože Dobovšek in predsednik Marjan Loboda; novih volitev ni bilo; pred občnim zborom je bila v cerkvi Marije Pomagaj sveta maša za umrle člane v preteklem poslovnem letu.

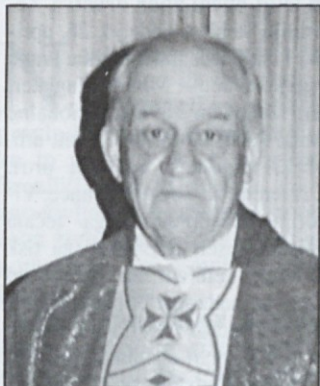
Na duhovniškem sestanku v Slovenski hiši je v sredo, 29. aprila, govoril dr. Tone Prešern SDB o sodobni govorici pri oznanjevanju evangelija današnji mladini.

15. 11. 1997 sta se poročila v cerkvi Nuestra Señora del Carmen v Ramos Mejiji SANDRA PETKOVŠEK in JOŽE BELTRAM. Čestitamo!

+ ODŠLI SO +

Prelat Franc Novak

Prelat Franc Novak je umrl v nedeljo preteklega 26. aprila v Domu sv. Vincencija v Lanusu. Dopolnil je 89 let. Pogrebna maša je bila naslednji dan v stolnici v San Justu. Predsedoval ji je generalni vikar moronske škofije in समाशेvala stolna župnika iz San Justa in Morona ter slovenski duhovniki: dr. Alojzij Kukovica, poddelegat slovenskih dušnih pastirjev v Argentini kot namestnik delegata prelata Jožeta Škerbca, ki je bil na pastoralnem obisku rojakov v mestu Rosario, prelat Jože Guštin, Matija Borštnar, Anton Pintarič, Franc Cukjati in Anton Bidovec. Jože Guštin je med mašo na kratko govoril o osebnosti pokojnega sobrata duhovnika. Pokojnik se je odlikoval predvsem kot dober pridigar, kot človek s smislom za zdrav humor, ki ga je kazal ob srečanju z ljudmi, ter duhovnik, ki je vedno uresničil svoje velikopotezne dušnopastirske načrte. Pri liturgičnem opravilu v cerkvi je bil navzoč sanjuški škof Jorge Arturo Menvielle, ki se je po maši še dolgo zadržal med slovenskimi verniki, ki so ob tej priložnosti napolnili stolnico. Pokojnik je bil pokopan na pokopališču Cementerio Parque v Moronu. Ob kapeli je tam rezervirano zemljišče za grobove duhovnikov moronske škofije, kjer je pokojni prelat največ let obdeloval Gospodov vinograd. Pogrebni obred je opravil dr. Lojze Kukovica.

Franc Novak je bil rojen 3. decembra 1909 v kmečki družini s šestimi otroki v župniji Moravče v ljubljanski nadškofiji. Gimnazijo je dovršil v Škofovih zavodih v Št. Vidu pri Ljubljani. Po maturi je vstopil v ljubljansko semenišče. Škof Rožman ga je posvetil za mašnika 2. julija 1933. Poskrbel je in tudi gmotno pomagal mlajšemu bratu Štefanu dokončati srednjo šolo, ki je tudi postal duhovnik in živi sedaj kot upokojeni župnik v Argentini. Zaradi telesne oslabelosti se ni mogel udeležiti bratovega pogreba.

Pokojnik je bil v Sloveniji najprej kaplan v Dobrniču na Dolenjskem, nato v Cerkljah ob Krki in pri Št. Petru v Ljubljani, kjer je zaslovel predvsem po svojih nedeljskih pridigah. Ko je bila leta 1939 ustanovljena župnija na Rakeku, je bil tam prvi župnik. V kratkem času je zelo razgibal farno skupnost z globoko doživetimi liturgičnimi opravili, s privlačnimi pridigami, ustanovil je pevski zbor in v novem prosvetnem domu pogosto organiziral kulturne prireditve. Pri presoji različnih pojavov v družbi je bil jasen in odločen in je v partizanski Osvobodilni fronti takoj ob začetku prepoznal komunizem.

Maja 1945 se je pred partizani umaknil na Koroško in se je z drugimi našimi begunci zatekel v taborišče v Spittalu

ob Dravi. Skoraj štiri leta je bil dušni pastir v Kalsu pod Gros-glocknerjem. V Buenos Aires je prišel 5. februarja 1949. Najprej je gostoval pri redovnikih zakramentincih, 30. januarja 1951 pa je začel kaplansko službo v mestu Dolores, 200 km južno od Buenos Airesa. Za tem je bil kaplan v župniji Žalostne Matere Božje v Temperleyu, od leta 1953 naprej je bil hišni duhovnik redovnic Hčera brezmadežnega Spočetja v Ramos Mejiji. Vsa ta leta je sodeloval pri slovenskem dušnem pastirstvu v predmestjih velenesta Buenos Aires, zlasti kot voditelj mnogih duhovnih vaj in duhovnih obnov, in je bil privlačen kot slavnostni govornik pri cerkvenih slovesnostih. 9. julija 1958 je slovesno obhajal srebrno mašo v župni cerkvi v Ramos Mejiji. Ob tej priložnosti je bil zapisano v mesečni reviji Duhovno življenje tudi tole: „S svojim prijaznim nastopom je osvajal tudi argentinske vernike. Tako v časti ga imajo, da so po odhodu prejšnjega ramoškega župnika prosili na škofijo, naj njega imenujejo za župnika... Pri srebrni maši je bil navzoč tudi krajevni moronski škof Miguel Raspanti. V španščini mu je govoril njegov prijatelj iz let, ko sta bila skupaj kaplana pri Št. Petru v Ljubljani, katehet Stanko Škrbe. Slavnostni govornik pa je bil jubilarov nekdanji župnik v Ljubljani duhovni svetnik Alojzij Košmerlj.“

Kot gorečega, družabnega in delavnega duhovnika so pokojnega povsod cenili. Ko je

moronski škof Raspanti iskal primerne kandidata za novega župnika pri župniji sv. Juda Tadeja v mestu Ituzaingó, se je končno odločil za gospoda Novaka. Umeščen je bil za župnika 24. maja 1959 in je ostal na tem mestu do svoje upokojitve leta 1985 pri 76 letih starosti. Leta 1964 ga je papež Pavel VI. odlikoval z naslovom papeškega častnega prelata.

Verniki so v novem župniku hitro spoznali njegovo dušnopastirsko vnemo in so mu radi pomagali pri prenovi župnije. Zgradil je industrijsko srednjo šolo, ki je mogla sprejeti do tisoč gojencev. Prenovil je cerkveni prezbiterij po liturgičnih predpisih 2. vatikanskega cerkvenega zbora, zgradil je farno dvorano in druge prostore za sestanke in prireditve, obnovil je župnišče. Leta 1966 je kupil elektronske orgle, kar je bilo za takrat nekaj edinstvenega. Ustanovil je pevski zbor „Lorenzo Perosi“. Leta 1983 je zelo slovesno obhajal svojo zlato mašo, ki jo je ponovil tudi za slovenske rojake v Slomškovem domu v Ramos Mejiji. Ko so v tistih letih izdali knjigo o zgodovini župnije sv. Juda Tadeja, je bilo več strani posvečenih tudi tedanjemu župniku. Podčrtali naj bi naslednje: „Gospod prelat Novak se počuti med nami srečnega, duhovno prenovljenega, saj uživa v naši gostoljubni Argentini vso svobodo za duhovniško delovanje, kar bi mu bilo prepovedano v rodni domovini Sloveniji... Papeževo imenovanje za častnega prelata mu je bilo podeljeno kot priznanje za tako požrtvovalno dušnopastirsko delo med argentinskimi verniki in tudi pri slovenskih rojakih, ki so se naselili v moronski škofiji... V letih njegovega dosedanjega delovanja smo imeli v župniji že štiri nove maše in še pet fantov se za to pripravlja v bogoslovju.“

Po upokojitvi je g. prelat živel pri svoji sestri Mariji por. Urbanija v San Justu in je veliko pomagal s spovedovanjem slovenskih rojakov, zlasti za prve petke v San Justu in v Ramos Mejiji. Ko so mu začele le preveč popuščati telesne moči, se je preselil v Dom sv.

Stanko Janežič - Ta grobišča

*Ta grobišča
v Rogu in na Teharjah,
v vseh skritih rovih,
kotanjah, prepadih
nas še vedno tlačijo k tlom.*

*Še vedno priteka kri
iz podzemlja
in davno zadanih ran,
še vedno je slišati krike
v mukah umirajočih.*

*O Bog, izbriši
to veliko krivdo
oholosti in sovraštva -
ta grozotni zločin
tisočletja.*

*Odpustite,
bratje mučenci.
V spravo
podajte roke
novim rodovom.*

Vincenja v Slovenski vasi v Lanusu, kjer je preživel zadnjih osem mesecev svojega življenja.

Ob uri pogreba je zvonilo na Rakeku v Sloveniji in na trideset dan po smrti sv. maša.

Blagor mu, ki je umrl v Gospodu in so ga spremljala njegova obilna dobra dela pred večnega Sodnika! Hvaležni mu bomo za zgled vzornega duhovnika. Naj počiva v miru!

Jože Guštin

**Pavla Petelin
roj. Čampa**

Gospa Pavla Petelin je bila rojena 12. oktobra 1926 v Nemški vasi v številni Čampovi družini, kjer je bilo devet otrok. Osnovno in meščansko šolo je obiskovala v Ribnici, kjer je napravila malo maturo. Zadnje leto pred odhodom iz domovine je bila nastavljena kot uradnica na občinskem uradu v Ribnici. Maja 1945 je nastopila na svojo begunsko pot pred komunističnimi revolucionarji, ki se je vila skozi taborišča v Monigo, Servigliano in v Senigallia. V tem taborišču se je poročila z Andrejem Petelinom. V Argentino je prišla leta 1947. Bila je mati štirim otrokom.

Pokojna je bila skromna, tiha, skrbna žena svojemu možu in dobra mati svojim otrokom. Napadla jo je zahrbtna bolezen, kateri je podlegla. V času bolezni je redno prejemala svete zakramente. Sveto obhajilo in poslednje maziljenje ji je podelil g. Franci Cukjati. 20. januarja 1998 je prenehalo biti njeno blago srce. Pokopana je na pokopališču Pablo Podestá. Naj ji bo lahka argentinska zemlja!

**Ivanka Albreht
roj. Petkovšek**

Rodila se je 1. januarja 1924 v kmečki družini v Rotvah nad Logatcem. Imela je enega starejšega brata in deset mlajših. Oče je na posledicah prve svetovne vojne več let bolehal in umrl, ko je ona imela 14 let. Ker so bili vsi njeni bratje, razen enega, mlajši, je morala poprijeti za težko delo na kmetiji. Med vojno in tujo okupacijo je družina veliko pretrpela zaradi kraje in izsiljevanja italijanskega vojaštva. Starejši brat Jože se je pridružil domobrancem, kot večina fantov, ki so bili prej pri vaških stražah. Med vojno se je gospa Ivanka poročila z domobranskim poročnikom Jožetom Albrehtom. 5. maja 1945 se je pridružila tisočem beguncev, ki so bežali pred komunističnimi revolucionarji. Njen prvorojenec Jože je imel tedaj osem mesecev, ker pa je bil slabega zdravja, ga ni mogla vzeti s seboj na negotovo pot. Morala ga je pustiti pri svoji mami in se v veliki žalosti od obeh posloviti. Šele 11 let star sinko je mogel priti za starši v Argentino. Na poti proti Koroški se je gospa Ivanka našla z možem, ki je odložil vojaško uniformo in se pri-

družil civilistom. Skupno sta potem nadaljevala pot skozi znana begunska taborišča Forli, Monigo, Servigliano in Senigallia, kjer se jima je rodil drugi sin. Od tam sta bila z drugimi begunci preseljena v Barletto. V Argentino sta priplula 28. aprila 1948. Po nekaj tednih iskanja stanovanja sta ga dobila v Transradiu, ki jima je dal na razpolago poznani „staronaseljenec“ gospod Vinko Rogelj, zvesti sodelavec gospoda Janeza Hladnika. V bližini tega stanovanja sta kupila zemljišče in si na njem zgradila lep dom, kjer so se jima rodile še tri hčerke. Otroke sta vzgajala v krščanskem duhu in v slovenski zavesti. Gospa Ivanka je bila verna žena in tudi članica Ži-

vega rožnega venca. Rada se je udeleževala verskih in drugih prireditvev, ki našo skupnost ohranjajo in utrjujejo. Leta 1986 je gospa Ivanka odovela. 18. marca letos pa jo je po zavratni bolezni Stvarnik poklical k sebi. Rajnico je kropilo veliko rojakov. Pokopali so jo na pokopališču v Monte Grande v bližini groba njenega moža. Za njo žalujejo tri hčere, dva sinova in njihove družine. Imela je 15 vnukov. Naj počiva v miru!

IZ NAŠE KRONIKE

Arh. Jure Vombergar je v aprilu po mašah govoril o vzgoji otrok in staršev na sestanku staršev učencev Šole Franceta Balantiča v San Justu, Šole Antona Martina Slomška v Ramos Mejiji in Šole Franceta Prešerna na Pristavi.

Pastoralni obisk rojakov v Rosariu: msgr. Jože Škerbec, delegat Slovenskega dušnega pastirstva v Argentini, je 27. in 28. aprila obiskal rojake v Rosariu; v spremstvu g. Ivana Vidmarja, redovnega brata Matevža Štirna in g. Marjana Jerihe je obiskal ostarele in bolne rojake po hišah in podelil zakramente; obiskal je tudi slovenske šolske sestre v san Lorenzo,

Kapela Naše Gospe Čuvajke v Hurlinghamu, kjer imajo Slovenci mesečno slovensko mašo.

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Nerodno je, če je politik toliko časa na oblasti, da postane lepša prihodnost, ki jo je obljubljal, sedanost.
- Laž ima kratke noge, zato potuje z najhitrejšimi komunikacijskimi sredstvi.
- Toliko časa nam bodo načrti padali v vodo, dokler se ne bomo naučili plavati.
- Pot v prihodnost je na žalost speljana skoz sedanost.
- Ni vedno najbolj napreden tisti, ki najhitreje napreduje.
- Ni vsak človek na položaju tudi človek na svojem mestu.
- Domovina je bila njegova prva ljubezen, ampak poročil se je z drugo.
- Preveč strahu se lahko kaže tudi kot premalo svobode.
- Vsi pisatelji sveta, o čem molčite?!

pred odhodom pa tudi maševal v kapeli, kjer imajo rojaki v Rosariu sveto mašo vsako zadnjo nedeljo v mesecu.

Novi Slovenci otroški zbor, ki je nastal pod pokroviteljstvom Zedinjene Slovenije in ga vodi pevovodkinja Marta Selan, je imel 5. maja prvo vajo v Slomškove

Dnevnik iz Mar del Plate je poročal o slovesnosti praznovanja 90-letnice g. Borisa Komana. Skupnost kolegija FAS-TA, San Vicente de Paul, je pripravila slavnostno kosilo ob življenjskem jubileju duhovne-

ga voditelja zavoda, ki je spremljal pri vzgoji cele generacije otrok in mladine v tem tradicionalnem mardelplaškem kolegiju. Dalje poroča kronist, da je g. Komana spremljala vsa duhovščina te škofije pri zahvalni maši, katero je vodil mardelplaški škof msgr. dr. José María Arancedo v kapeli tega zavoda. Po sveti maši se je jubilat udeležil slavnostnega kosila, ki so mu ga pripravili duhovniki, starši, gojenci in prijatelji, povezani z njegovim bogatim dušnopastirskim delom.

malo za šalo...

Prvi - „Kdo je v našem razredu prvi v matematiki?“ - „Tomaž.“ - „In v angleščini?“ - „Lučka.“ - „In v fiziki?“ - „Tone.“ - „In ti?“ - „Ko zazvoni.“

Povsod enako - „Poznam nekoga, ki je prepotoval skoraj ves svet. Pravi, da je pravzaprav povsod enako.“ - „Kako je to mogoče?“ - „Z njim potuje njegova žena.“

Zakaj hitiš - „Zakaj pa tako blazno hitiš? Saj se boš z avtom kam zaletel.“ - „Zelo malo bencina imam v rezervoarju, pa bi rad prišel domov, preden mi ga zmanjka.“

Posojilo - „Posodi mi sto pesov do nove plače.“ - „In kdaj jo boš dobil?“ - „Kdo pa pravi, da jo bom? Saj nisem zaposlen. Mislim sem na tvojo plačo.“

Enkrat kaj drugega - „Dragica, ali se še spominjaš tistega dne, ko si želela zvedeti, katera je moja najljubša jed?“ - „Seveda, dragi, zakaj pa?“ - „Veš, od tega je že sedem let, pa bi rad, da mi skuhaš enkrat kaj drugega.“

Ni treba brati - Starejša ženska vidi malega fantiča, ki raznaša časopis, in ga vpraša: „Pa te to ne utruja?“ - „Ne, saj mi ni treba brati.“

Športnik - Janezove noge so bile do kolen kar posijane z modricami. „Kaj igrate? Nogomet, hokej?“ je vprašal zdravnik. - „Karte,“ je odvrnil Janez.

Previsoko - Dva plezalca v steni. Zgornji se znajde v težavah in vzklikne: „O, moj Bog!“ - „Sva že tako visoko?“ vpraša spodnji.

Ni res - „Pravijo, da tek krepi dušo in telo.“ - „Ni res, poskusil sem. Po sto metrih so mi noge klecnile, dušo bi pa skoraj izpustil.“

Očitek - Mož je prišel iz službe in počita ženi: „Zjutraj si mi skuhalo tako močno kavo, da osem ur nisem mogel očesa zatisniti.“

Skopuh - „Poznam človeka, ki je tako skopuški, da se tudi smeje samo na tuj račun.“

KJE JE KAJ

Za pravo ceno človeka -

Andrej Fink 129

Te žrtve so temelj duhovne moči -

Franc Kramberger 130

Naših petdeset let -

Stanko Janežič 131

Doumeti Rog -

Justin Stanovnik 132

Kaj govori množica imen

s teh kamnov Ljubljani

in Sloveniji -

Anton Drobnič 135

Ivan Korošec: Res, vojna,

posebno pa revolucija

sta mi vtisnili svoj pečat -

Jože Škerbec 137

Marijine zvezde - Ivan Korošec 138

Prazniki v juniju 139

Pobožnost k presvetemu Srcu

Jesusovemu - Lojze Kukovica. 141

Sin človekov - Alojz Rebula 142

Po romanju v Luján 144

Marija - Sveti Duh - in mi -

Mirko Gogala 146

Optimizem in pesimizem

v nekaterih pogledih

na prihodnost - Avgust Horvat 148

Edinstven poklic -

Nadislava Laharnar 148

Tednik „Svobodna Slovenija“

že 50. leto v Argentini -

Pavlina Dobovšek 150

Zdomska literatura: dr. Vladimir

Kos - Mirjam Jereb Batagelj 151

Delaj dobro, vedno vesel! -

Jože Škerbec-Franc Okorn 152

Sestra Silva Žužek SCMM

o svojem življenju in delu 154

Ludovik Ceglar, pisatelj in

zgodovinar - Alojzij Geržinič 156

Odšli so 158

Iz naše kronike 147, 149, 157, 159

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVUJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Urednik: Jože Škerbec - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina - Tehnični urednik: Stane Snój - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877- Stavljeno, oblikovanje in tisk: Talleres Graficos VILKO S.R.L.: EE. UU. 425 - (1101) Buenos Aires, Argentina - Tel.: (54-1) 307-1044 - Fax: 307-1953 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Rado Krevs, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1998: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: José Škerbec, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

Slovenski pevski zbor iz Mendoza po božičnem koncertu 28. 12. 97. Potem je zborovodja Fernando Mejías odšel v Slovenijo na študijsko potovanje.

Ob zaključku tečaja za srednješolce v Mendoza (dvoletni cikel): dijaki, profesorji in odbor Društva Slovencev.

Ob zaključku šolskega leta v Mendoza: profesorji in dijaki nazdravljajo. Zraven so tudi učenci tečaja slovenščine za začetnike.

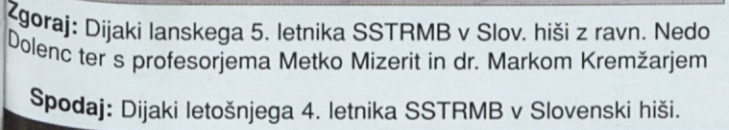
V Mendoza so dijaki vsako adventno nedeljo prižgali eno svečo več na adventnem vencu in prebrali ustrezna liturgična berila.

Zgoraj: Dijaki lanskega 5. letnika SSTRMB v Slov. hiši z rav. Nedo Dolenc ter s profesorjema Metko Mizerit in dr. Markom Kremžarjem

Zgoraj: Na letošnjo cvetno nedeljo v Slomškovem domu v Ramos Mejiji.

Spodaj: Dijaki letošnjega 4. letnika SSTRMB v Slovenski hiši.

Spodaj: Pred nogometno tekmo - za zabavo - v Slomškovem domu.

Levo: 46. misijonska veletombola v Hladnikovem domu v Slovenski vasi v nedeljo, 19. aprila.

Levo v sredini: G. Boriš Koman z rojaki iz Mar de Plate ob slovesnosti njegovega življenjskega jubileja.

Desno v sredini: Na 38. obletnici Slovenskega doma v Carapachayu.

Spodaj levo: Pooblaščen minister Tomaž Kunštelj pozdravlja udeležence na obletnici Slovenskega doma v Carapachayu.

Spodaj desno: Učenci šolskega tečaja Josip Jurčič v Carapachayu nastopajo na obletnici doma.

Foto: F. Korošec

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovena. Director: José Skerbec
 Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90-877
 Composición, Armado e impresión: Talleres Gráficos VILKO S.R.L. - Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires - Argent

Correo Argentino
 Suc. 7 Bs. As.
 FRANQUEO PAGADO
 Concesión N° 6395
 TARIFA REDUCIDA
 Concesión N° 2560